• выдаецца са жніўня 1917 г.

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

• кошт 3000 рублёў

1 снежня 1998 г. аўторак, № 233 (23584)

ЗВЯЗДА

За кожнай лічбай — чалавек

1 снежня — Сусветны дзень прафілактыкі СНІД

На пачатку кожнага месяца Беларускі цэнтр прафілактыкі СНІДу называе новыя лічбы ВІЧ-інфіцыраваных. На 1 снежня 1998 года усяго па рэспубліцы зарэгістраваны 2291 ВІЧ-інфіцыраваны. Найбольш носьбітаў вірусу выяўлена ў Гомельскай вобласці — 1823 чалавекі. Але інфекцыя працягвае распаўсюджвацца па іншых рэгіёнах рэспублікі: у Брэсцкай вобласці 75 выпадкаў ВІЧ-інфекцыі, Магілёўскай — 74, Віцебскай —34, Гродзенскай —13. У Мінскай вобласці на 1 снежня былі 34 ВІЧ-інфіцыраваныя, але ў самой сталіцы гэтая лічба намнога большае — 235. Праўда, усе гэтыя даныя толькі прыблізна адлюстроўваюць сапраўднае становішча, бо, як лічаць спецыялісты, на аднаго выяўленага прыпадае 10 нявыяўленых.

504 выпадкі былі зарэгістраваны па рэспубліцы за адзінаццаць месяцаў гэтага года. За ўвесь час, калі вірус трапіў у Беларусь — з 1987 года, памерлі 38 інфіцыраваных.

Старыя казкі новага сезона. **Фота Юрыя ЗАХАРАВА.**

ЧАРГОВАЕ ПАСЯДЖЭННЕ РЭСПУБЛІКАНСКАГА ШТАБА ПРАЙШЛО ПАД КІРАЎНІЦТВАМ АЛЯКСАНДРА ЛУКАШЭНКІ

Надзённыя пытанні эканомікі і сітуацыя на спажывецкім рынку былі разгледжаны на чарговым пасяджэнні Рэспубліканскага штаба пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, якое правёў 27 лістапада кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка.

У пасяджэнні прынялі ўдзел прэм'ер-міністр Сяргей Лінг, кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Міхаіл Мясніковіч, дзяржаўны сакратар Савета бяспекі Віктар Шэйман, старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю Мікалай Дамашкевіч, паўнамоцны прадстаўнік Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у органах інтэграцыі — намеснік прэм'ер-міністра Васіль Далгалёў, віцэ-прэм'еры Валерый Кокараў, Генадзь Навіцкі, Уладзімір Замяталін, Леанід Козік, Аляксандр Папкоў, генеральны пракурор Рэспублікі Беларусь Алег Бажэлка, старшыня Вярхоўнага суда Валянцін Сукала, старшыня Вышэйшага гаспадарчага суда Уладзімір Бойка, кіраўнік спраў Прэзідэнта Іван Ціцянкоў, начальнік Галоўнага дзяржаўна-прававога ўпраўлення Адміністрацыі Прэзідэнта Аляксандр Плаксіцкі, міністры, упаўнаважаныя прэзідэнта, інспектары Адміністрацыі Прэзідэнта, старшыні абласных выканаўчых камітэтаў і Мінскага гарвыканкама.

На пасяджэнні было адзначана, што за час дзеяння Рэспубліканскага штаба пры Прэзідэнце Беларусі сітуацыя ў эканоміцы і на спажывецкім рынку крыху стабілізавалася. Па асобных напрамках ёсць істотныя зрухі ў лепшы бок. Напрыклад, на большасці прамысловых прадпрыемстваў рэзка скараціліся астаткі прадукцыі на складах. Адбыліся змены таксама на харчовым рынку. Крыху палепшылася за апошні час забеспячэнне насельніцтва асноўнымі прадуктамі харчавання. Створаны іх запас на сёлетнюю зіму. Сталі відавочнымі і некаторыя зрухі ў цэнаўтварэнні. Усё гэта ў пэўнай ступені аздаравіла абстаноўку ў грамадстве, хоць напружанасць у ім, незадаволенасць сярод людзей сацыяльным пераўтварэннямі ўсё яшчэ працягваюць захоўвацца.

На пасяджэнні падкрэслівалася, што калі прамысловыя прадпрыемствы, за выключэннем радыёэлектроннай прамысловасці, у апошні час крыху падцягнуліся ў рабоце, то аграпрамысловы комплекс пакуль не змог рэалізаваць усе свае магчымасці. Па-ранейшаму шмат прэтэнзій да гандлю, перш за ўсё сельскага. Па шэрагу пазіцый у АПК, іншых галінах недастаткова працуюць Мінская і Брэсцкая вобласці. Лепш выглядаюць на іх фоне Гродзенская, Гомельская, Магілёўская і Віцебская вобласці. Напрыклад, паводле слоў старшыні Камітэта дзяржаўнага кантролю Мікалая Дамашкевіча, у Віцебскай вобласці рознічныя цэны на многія харчовыя тавары ніжэйшыя, чым у цэлым па рэспубліцы.

Сур'ёзныя папрокі былі выказаны прэзідэнтам у адрас старшынь Мінскага і Брэсцкага аблвыканкамаў Пятра Пётуха і Уладзіміра Заламая. Звернута ўвага міністра гандлю Пятра Казлова і старшыні «Белкаапсаюза» Віктара Уладыкі на неабходнасць актывізацыі работы па насычэнню харчовага рынку, навядзенню належнага парадку ў гандлі.

З заключным словам на пасяджэнні штаба выступіў Аляксандр Лукашэнка. Ён акрэсліў асноўныя напрамкі, на якіх павінны развівацца ў бліжэйшы час эканоміка і ўвесь народнагаспадарчы комплекс краіны. Прэзідэнт адзначыў, што праведзенне ўзаемаразліку паміж суб'ектамі гаспадарання Беларусі і Расіі нармалізавалася, таму пастаўкі беларускіх тавараў на расійскі рынак павінны павялічыцца. У той жа час ён даручыў Савету бяспекі і праваахоўчым органам прыняць усе меры для прадухілення несанкцыянiраванага вывазу тавараў за межы краіны.

У прамысловасці, сельскай гаспадарцы, паводле слоў Аляксандра Лукашэнкі, на ўсіх узроўнях кіравання неабходна ўзмацніць патрабаванне за выкананне работнікамі і кіраўнікамі сваіх абавязкаў.

Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што большасць яго даручэнняў павінна быць выканана да 1 студзеня 1999 года.

Алег ШВЕДАЎ, БЕЛТА.

СУД АДХІЛІЎ ХАДАЙНІЦТВА АБ ЗМЯНЕННІ МЕРЫ СТРЫМАННЯ ДЛЯ ВАСІЛЯ СТАРАВОЙТАВА

Учора ў Кіраўскім раённым суддзе пачалося слуханне крымінальнай справы былога старшыні ЗАТ АПА «Рассвет» Васіля Старавойтава і двух яго намеснікаў: кіраўніка рыбнай гаспадаркі Алега Шапавалава і начальніка фарбацэха Аляксандра Яўстратава.

Адводаў саставу суда, сакратару і пракурору заяўлена не было. Адвакат Вера Стрмакоўская, якая прадстаўляе ў судзе інтарэсы Васіля Старавойтава, звярнулася з хадайніцтвам аб допуску да працэсу грамадскага абаронцы, прадстаўніка праваахоўнай арганізацыі «Беларускі Хельсінкскі камітэт» Гары Паганяйла. Суд гэта хадайніцтва задаволіў.

Другое хадайніцтва Веры Страмкоўскай датычылася змянення меры стрымання для Васіля Старавойтава. Адвакат настойвала, каб суд улічыў паважны ўзрост — 75 гадоў — падсуднага і яго стан здароўя, а таксама і той факт, што ўмовы ўтрымання ў следчым ізалятары горада Бабруйска, куды нядаўна ў сувязі з судовым працэсам у Кіраўску быў пераведзены Васіль Старавойтаў, значна адрозніваюцца ад умоў ізалятара КДБ у Мінску ў горшы бок. Адваката падтрымаў і Гары Паганяйла, які прасіў суд улічыць былыя заслугі «чалавека-легенды» і ўзнагароды Старавойтава: званне двойчы Героя Сацыялістычнай Працы, тры ордэны Леніна, ордэн Кастрычніцкай рэвалюцыі, Чырвонай Зоркі і іншыя. Суд пад старшынствам Надзеі Чмара вызначыў, што падсудны зараз можа ўтрымлівацца ў следчым ізалятары пры ажыццяўленні пастаяннага медыцынскага нагляду. У момант агучвання гэтага вызначэння Васілю Канстанцінавічу стала дрэнна, але ён адмовіўся ад дапамогі ўрача, які пастаянна знаходзіцца ў зале суда. Старшыня суда Надзея Чмара прасіла ўсіх прысутных на працэсе, і Старавойтава асабіста, не перанапружвацца, бо працэс будзе доўгім, і своечасова прасіць аб дапамозе.

Адвакат і грамадскі абаронца В. Старавойтава таксама звярнуліся да суда з хадайніцтвам аб накіраванні справы на даследаванне і аб'яднанні са справай былога міністра сельскай гаспадаркі Васіля Лявонава. Актыўна падтрымаў гэта хадайніцтва і сам падсудны: Васіль Старавойтаў лічыць, што асноўныя эпізоды яго справы звязаны з Васілём Лявонавым, а таму, па ягонаму меркаванню, «Лявонаў павінен чуць, што тут адбываецца».

Суд хадайніцтва аб аб'яднанні спраў ці выдзяленні агульных эпізодаў у асобную справу не падтрымаў, але вызначыў даты выкліку ў судзе Васіля Лявонава ў якасці сведкі.

Пасля гэтага суд прыступіў да агучвання абвінавачага заключэння па справе Васіля Старавойтава. Мяркуецца, што гэты судовы працэс працягнецца не менш як два-тры месяцы.

Ілона ІВАНОВА.

Кіраўскі раён.

«Паляўнічыя за трактарамі»

Раскрадальнікі некалькі разоў спрабавалі вывезці з МТЗ буйныя партыі трактараў па падробленых дакументах. Але ўсякі раз іх аферы раскрываліся. Як паказвае практыка, за межамі прадпрыемства зладзеі дзейнічаюць больш паспяхова.

У адной з вёсак Гродзенскага раёна ў час праверкі супрацоўнікамі мясцовага райаддзела малога прадпрыемства быў устаноўлены факт выкрадання вялікай партыі трактароў. У кастрычніку, як паказвае папярэдняе следства, невядомы, які прадставіўся інжынерам аднаго з саўгасаў, па падробленых дакументах атрымаў у іх 20 трактароў «МТЗ-82» на агульную суму 6,9 мільярда рублёў. Пасля гэтага ён знік. Узбуджана крымінальная справа.

Васіль НІКАЛАЕЎ.

УВАГА: «ПРАМАЯ ЛІНІЯ»

На пытанні чытачоў «Звязды» адкажа міністр сацыяльнай абароны Вольга Браніславаўна ДАРГЕЛЬ

Паўная стабілізацыя ў эканоміцы краіны, якой удалося дасягнуць у першай палове года, як быццам давала дадатковыя магчымасці і надзеі для падтрымкі самых неабароненых катэгорый нашых грамадзян. Усё змянілася літаральна за апошнія месяцы. У выніку ў найбольш складаным становішчы апынуліся перш-наперш беларускія пенсіянеры, інваліды, сем'і, што выхоўваюць дзяцей, былыя ваеннаслужачыя. На што спадзявацца і на якую падтрымку дзяржавы разлічваць усім ім далей? Аб гэтым і шмат аб чым іншым мы прапануем пагутарыць чытачам газеты падчас «прамой лініі» непасрэдна з міністрам сацыяльнай абароны Вольгай Браніславаўнай Даргель. Размова адбудзецца 9 снежня з 11 да 12 гадзін па рэдакцыйных тэлефонах: (8-017) 232-38-21, 232-38-92. Папярэднія званкі прымаюцца па тэлефоне (8-017) 268-27-57. Адрас для пісьмовых зваротаў: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».

УВАГА: «Прамая лінія»!

Вам адкажа міністр жыллёва-камунальнай гаспадаркі Барыс Васільевіч БАТУРА.

Усіх нас, вядома, хвалююць шматлікія штодзённыя жыллёвыя пытанні. Ці будзе цёпла ў кватэрах, якой вадой мы будзем карыстацца, колькі прыйдзецца плаціць у далейшым за камунальныя паслугі — колькасць праблем амаль астранамічная.

«Прамую лінію» «Звязда» праводзіць **10 снежня з 14 да 15 гадзін.** Задаць свае пытанні міністру ў гэты час можна па тэлефонах: **(8-017) 232-38-21, 232-38-92.** Папярэдне чакаем вашых званкоў па тэлефоне (8-017) 268-27-51 і пісьмовых зваротаў па адрас рэдакцыі.

Беларусы «накацілі» датчан

У мінулую суботу Нацыянальная зборная Беларусі па баскетболу выйграла другі раз запар адборачны матч да чэмпіянату Еўропы-99. На гэты раз падначаленыя Анатоля Якубенкі адолелі аўтсайдэраў групы «С» — датчан на іх пляцоўцы ў Капенгагене. Лік сустрэчы — 69:58. Апошні адборачны матч у гэтым сезоне беларуская зборная правядзе заўтра ў сталічным Палацы спорту супраць каманды Іспаніі.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

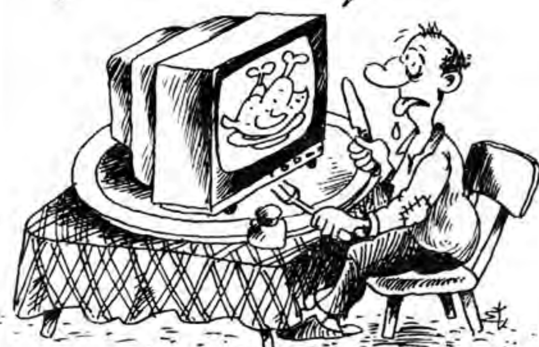
КУРСЫ АБМЕНУ НАЯЎНЫХ ВАЛЮТ У КАМЕРЦЫЙНЫХ БАНКАХ І АФІЦЫЙНЫ КУРС, УСТАНОЎЛЕНЫ НАЦЫЯНАЛЬНЫМ БАНКАМ НА 30 ЛІСТАПАДА 1998 г. (па стану на 15.00)

Назва банка	USD		DM		RUR		
	Купля	Продаж	Купля	Продаж	Купля	Продаж	
Мінск (017)							
Белбізнесбанк (гал. апер. упр.)	200000	220000	117500	129200	11000	12400	276-95-31
Нацыянальны банк РБ афіцыйны курс (курс для безнаяўных разлікаў)	80000		46802,78		4480		Курс на 1.12.1998
Цэнтрабанк Расіі	17,8800		10,4433				

На працягу дня ўстаноўленыя курсы могуць мяняцца, курсы галаўнога ўпраўлення банка могуць неістотна адрозніваца ад курсаў, устаноўленых у абменных пунктах. Інфармацыя атрымана ад галаўных упраўленняў негандлёвых аперацый адпаведных банкаў.

Агенцтва ГРАЎЦОВА.

Усміхнёмся!

Малюнак Яўгена ЦАРКОВА.

Прадказальніца кажа маладой жанчыне:

— Хутка вы пазнаёміцеся з прыгожым брунетам і будзеце з ім жыць шчасліва.

— А вы не маглі б мне сказаць, як да гэтага будзе ставіцца мой муж?

Учора я купіў у букіністычнай лаўцы кнігу «Як стаць мільянерам?» Але толькі дома заўважыў, што палова старонак ие вырвана.

— Нічога страшнага, паўмільёна табе таксама не перашкодзяць.

ХОДЗЯЦЬ ЧУТКІ, ШТО ...

У СНЕЖНІ ПАДАРАЖЭЮЦЬ ГАРЭЛКА І СОЛЬ

Усе мы яшчэ памятаем, як нечакана і моцна падскочыў кошт гарэлкі айчыннай вытворчасці 19 лістапада. Днямі ж сярод пакупнікоў гэтага напою праляцела пагалоска, што гарэлка ў снежні зноў падаражэе, толькі зараз на 50 працэнтаў. Сёння самыя «інфармаваныя» крыніцы нават называюць мінімальны кошт бутэлькі гарэлкі — 300 тысяч рублёў.

Супрацоўнік аддзела збыту аб'яднання «Крышталь» паведаміў рэдакцыі, што на сённяшні дзень ніякіх афіцыйных папер накошт павышэння цаны на гарэлку яны не атрымлівалі.

Першы намеснік старшыні Камітэта цэн пры Міністэрстве эканомікі Беларусі Уладзімір Адашкевіч адказаў рэдакцыі, што чуткі аб хуткім павелічэнні кошту гарэлкі не што іншае, як дурныя жарты. Па яго словах, пытанне аб павелічэнні кошту айчыннай гарэлкі сёння нават увогуле нікім не ставіцца.

Што датычыцца цаны на соль, то і яна вельмі моцна ў хуткім часе павялічвацца не будзе. Па меркаванню аднаго з адказных работнікаў Камітэта цэн, павелічэнне цэн на соль у снежні калі і адбудзецца, то не болей чым на 5—10 працэнтаў.

Сяргей КУРКАЧ.

ВЕСЦІ ПРАМЫ І ШЫРОКІ ДЫЯЛОГ З ГРАМАДЗЯНАМІ КРАІНЫ

Як паведаміла ў БЕЛТА прэс-служба прэзідэнта, Аляксандр Лукашэнка прыняў са справаздачай намесніка кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Івана Пашкевіча.

Іван Пашкевіч далажыў аб тым, што завершана фарміраванне структуры для інфармацыйнай работы з насельніцтвам. У рамках стварэння гэтай вертыкалі, акрамя ўпраўленняў і аддзелаў у сістэме органаў выканаўчай улады, на прадпрыемствах з колькасцю звыш 300 чалавек, а ў сельскай гаспадарцы — звыш 100 чалавек уведзены пасады намеснікаў кіраўнікоў па інфармаванню і грамадскіх сувязях.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў важнасць утварэння гэтай структуры і даў канкрэтныя даручэнні па ўдакладненню функцыянальных абавязкаў кіруючых работнікаў, якія займаюцца пытаннямі інфармавання ў працоўных калектывах. Пры гэтым было ўказана на недапушчальнасць сумяшчэння намеснікамі старшынь абл-, рай-, гарвыканкамаў па інфармаванню і грамадскіх сувязях сваёй дзейнасці з выкананнем іншых функцый.

Намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта праінфармаваў Аляксандра Лукашэнку і аб рабоце, якая праводзіцца па выніках нарады з вядучымі вучонымі-грамадазнаўцамі рэспублікі. Прэзідэнт падтрымаў план мерапрыемстваў, накіраваных на фарміраванне агульных падыходаў у выпрацоўцы канцэпцыі дзяржаўнай ідэалогіі.

Кіраўнік дзяржавы даў канкрэтныя ўказанні, якія датычаць падрыхтоўкі яго сустрэчы з прадстаўнікамі навукова-тэхнічнай і творчай інтэлігенцыі, кіраўнікамі шэрагу прамысловых і сельскагаспадарчых прадпрыемстваў. Ідэя правядзення такога мерапрыемства на базе Беларускага дзяржаўнага універсітэта была выказана Аляксандрам Лукашэнкам на ўпамянёнай нарадзе з грамадазнаўцамі. Сустрэча, падкрэсліў прэзідэнт, павінна прайсці ў духу публічнага абмеркавання найбольш актуальных праблем, якія стаяць перад грамадствам. Для забеспячэння такога дыялога прадугледжваецца стварэнне тэлефоннай «прамой лініі».

Іван Пашкевіч далажыў таксама аб становішчы спраў у сістэме дзяржаўных СМІ. Кіраўнік дзяржавы даў даручэнне стварыць II канал Беларускага радыё з размяшчэннем на сетках трансляцыі адной з расійскіх радыёстанцый.

Прадаўжаючы гэту тэму, прэзідэнт спыніўся на маладзёжным радыё. Было прызнана неабходным у мэтах стварэння маладзёжнага вяшчання, якое адпавядала б сучасным патрабаванням, увесці Белдзяржуніверсітэт у састаў заснавальнікаў радыё «Стыль». Такі падыход дасць магчымасць на базе гэтай радыёстанцыі праводзіць практыку студэнтаў факультэта журналістыкі БДУ, наладзіць вяшчанне з улікам спецыфікі маладзёжнай аўдыторыі.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што паступае мноства просьбаў аб падтрымцы ў адкрыцці новых радыёстанцый. Вітаючы працэс пашырэння радыёэфіру, Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на слабую прапрацоўку ініцыятарамі такога пашырэння канцэпцыі вяшчання, арганізатарскіх формаў і пытанняў тэхнічнага аснашчэння. Намесніку кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Івану Пашкевічу даручана прапрацаваць гэта пытанне з улікам пашырэння саставу заснавальнікаў, кадравага забеспячэння і ўнесці канкрэтныя прапановы на разгляд кіраўніка дзяржавы.

БЕЛТА.

ЮРЫЙ ЛУЖКОЎ І АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА СУСТРЭЛІСЯ ЯК ДОБРЫЯ СЯБРЫ

Візіт мэра Масквы ў Мінск не мае нічога агульнага з будучай прэзідэнцкай кампаніяй у Расіі, як аб гэтым паспелі паведаміць некаторыя расійскія сродкі масавай інфармацыі. Юрый Лужкоў прыехаў у беларускую сталіцу як добры сябар, які шмат робіць карыснага для нашай краіны, падкрэсліў у кароткім інтэрв'ю журналістам перад пачаткам сустрэчы з Юрыем Лужковым прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Яна прайшла ў рэзідэнцыі кіраўніка дзяржавы ў Вайсковым завулку 27 лістапада.

З гэтай сустрэчы пачаўся аднадзённы візіт у Мінск дэлегацыі ўрада Масквы на чале з яе мэрам. Юрый Лужкоў пацвердзіў журналістам, што яго візіт не мае ніякіх палітычных мэтаў. «Я прыехаў да свайго сябра прэзідэнта Беларусі, каб абмеркаваць выключна эканамічныя пытанні», — сказаў ён.

Юрый Лужкоў падкрэсліў, што падпісаныя раней пагадненні аб супрацоўніцтве паміж Масквой і Беларуссю прыносяць карысць абодвум бакам. Узаемны тавараабарот за апошні час павялічыўся ў два разы, і такую тэндэнцыю ў развіцці гандлёва-эканамічных адносінаў, на думку беларускага прэзідэнта і мэра расійскай сталіцы, неабходна захаваць.

У састаў дэлегацыі ўрада Масквы, паводле слоў Юрыя Лужкова, увайшла вялікая група спецыялістаў. Яны пабываюць на буйных сталічных прамысловых прадпрыемствах, а таксама ў НДІ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі. Мэр Масквы сустрэнецца таксама з мэрам Мінска Уладзімірам Ярмошыным.

Вольга ШЧАДРЫНА, БЕЛТА.

УРАД ПАТРАБУЕ АД ВЫТВОРЦАЎ ДАКЛАДНАСЦІ Ў ВЫРАШЭННІ ПАСТАЎЛЕНЫХ ЗАДАЧ

Шэраг важных эканамічных пытанняў быў разгледжаны на праведзеным пасяджэнні Прэзідыума Савета Міністраў Беларусі. У прыватнасці, аналізуючы сітуацыю, што датычыць выпуску мінеральных угнаенняў, члены ўрада адзначылі, што прадпрыемствы-вытворцы спраўляюцца з пастаўленымі задачамі. Вытворчыя аб'яднанні «Азот», «Палімір», «Беларуськалій» і Гомельскі хімічны завод, паводле інфармацыі Мінсельгасхарча, адправілі ўжо вёсцы 490 тысяч тон угнаенняў. Праўда, запазычанасць сялян у разліках з пастаўшчыкамі, што ўтварылася пры гэтым, складае больш як 400 мільярдаў рублёў. На экспарт беларускія прадпрыемствы адправілі сёлета ўгнаенняў у аб'ёме 74,6 працэнта ад устаноўленай квоты.

На пасяджэнні былі разгледжаны дадатковыя меры, накіраваныя на ўпарадкаванне экспарту лесаматэрыялаў. Па прапанове Мінлясгаса з 1 студзеня 1999 года продаж гэтай каштоўнай сыравіны будзе ажыццяўляцца толькі пры ўдзеле дзяржаўнага прадпрыемства «Беллесэкспарт», рэспубліканскага міжгаліновага навукова-вытворчага аб'яднання па знешнеэканамічнай дзейнасці «Белзнешгандальінвест», а таксама адкрытых акцыянерных таварыстваў «Лесдрэўпрам» і «Беллеспапера».

У ходзе абмеркавання пытання «Аб мерах па павышэнню эфектыўнасці работы электраэнергетычнай галіны» быў адзначаны шэраг недахопаў, выяўленых пры праверцы Камітэтам дзяржаўнага кантролю дзейнасці канцэрна «Белэнерга». Для іх ліквідацыі распрацаваны спецыяльныя мерапрыемствы. Сфарміравана таксама спецыяльная праграма павышэння эфектыўнасці работы канцэрна, разлічаная на 1999-2000 гады.

Акрамя таго, на пасяджэнні Прэзідыума Саўміна быў прааналізаваны ход выканання шэрагу раней прынятых рашэнняў, а таксама разгледжаны прапановы па перадачы часткі чыстага прыбытку ва ўласнасць членаў працоўнага калектыву вытворчага аб'яднання «Беларуськалій».

Таццяна СМІРНОВА, БЕЛТА.

АФІЦЫЙНА

РАШЭННЕ РЭСПУБЛІКАНСКАГА ШТАБА ПРЫ ПРЭЗІДЭНЦЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 9

АБ СТАНЕ ГАНДЛЮ І РАЗЛІКАЎ З РАСІЙСКАЙ ФЕДЭРАЦЫЯЙ

1. Адзначыць, што ў кастрычніку 1998 г. тавараабарот з Расійскай Федэрацыяй склаў 717,6 млн. долараў ЗША, што значна менш, чым у кастрычніку 1997 г. (978,7 млн.долараў ЗША).

Зніжаецца аб'ём экспартных паставак. Так, у чэрвені 1998 г. у Расійскую Федэрацыю было пастаўлена прадукцыі на 401,3 млн. долараў ЗША, у жніўні — на 346,4, а ў верасні — толькі на 255,2 млн. долараў ЗША. У кастрычніку 1998 г. аб'ём экспарту ў адносінах да кастрычніка 1997 г. склаў усяго 64,3 працэнта.

У выніку апераджальнага зніжэння аб'ёмаў экспарту ў параўнанні са зніжэннем аб'ёмаў імпарту за 10 месяцаў 1998 г. склалася адмоўнае сальда знешнегандлёвага тавараабароту ў памеры 14,8 млн. долараў ЗША.

Гэтыя тэндэнцыі абумоўлены зніжэннем пакупной здольнасці суб'ектаў Расійскай Федэрацыі, нераўнацэннымі ўмовамі фарміравання цэн на экспартуемыя ў Расію беларускія тавары і на айчынныя расійскія тавары, а таксама аслабленнем маркетынгавай работы на расійскіх рынках і ўзаемадзеяння з галіновымі і рэгіянальнымі органамі Расійскай Федэрацыі. Ускладнены разлікі паміж суб'ектамі гаспадарання Расіі і Беларусі.

2. Прыняць да ведама інфармацыю намесніка прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь Козіка Л.П. аб прымаемых урадам і Нацыянальным банкам мерах па нармалізацыі гандлю і разлікаў з Расійскай Федэрацыяй.

3. Лічыць недастаткова эфектыўнай арганізацыю знешнеэканамічнай дзейнасці галіновых органаў дзяржаўнага кіравання і гаспадарчых аб'яднанняў, падпарадкаваных ураду, а таксама работу міністэрстваў, адказных за каардынацыю знешнегандлёвай дзейнасці ў рэспубліцы і фарміраванне на міждзяржаўным і міжрэгіянальным узроўнях умоў для прасоўвання беларускіх тавараў на рынак Расіі.

4. Адзначыць, што ў мэтах захавання экспартнага патэнцыялу рэспублікі і павелічэння экспарту беларускіх тавараў на расійскі рынак неабходна:

4.1. Савету Міністраў у месячны тэрмін:

распрацаваць сістэму арганізацыйна-практычных мераў па пашырэнню рынкаў збыту айчыннай прадукцыі ў Расійскай Федэрацыі на аснове больш цесных сувязяў на ўзроўні яе рэгіёнаў па прыярытэтных, найбольш перспектыўных для рэспублікі напрамках эканамічнага супрацоўніцтва;

ацэньваць знешнеэканамічную дзейнасць суб'ектаў гаспадарання, аб'яднанняў, падпарадкаваных ураду, галіновых органаў дзяржаўнага кіравання з улікам вынікаў іх рэальнай работы непасрэдна ў рэгіёнах Расійскай Федэрацыі па заключэнню канкрэтных кантрактаў на пастаўку прадукцыі, стварэнню сумесных прадпрыемстваў, гандлёвых дамоў, фінансава-прамысловых груп, выкарыстанню іншых арганізацыйна-прававых формаў супрацоўніцтва;

забяспечыць выкананне прынятых рашэнняў па ліквідацыі запазычанасці перад Расійскай Федэрацыяй за атрыманыя энерганосьбіты;

4.2. Мінэканомікі, Мінзнешэканамсувязяў, Мінфіну, Міністэрству прадпрымальніцтва і інвестыцый сумесна з іншымі рэспубліканскімі органамі дзяржаўнага кіравання ўрэгуляваць праблемныя пытанні цэнаўтварэння, якія ёсць у таваравытворцаў, маючы на ўвазе прыняцце ў гэтай галіне мераў, якія забяспечвалі б рэнтабельную іх работу, аптымізацыю ўмоў дэкларавання цэн на пэўныя віды тавараў, што не з'яўляюцца сацыяльна значнымі;

4.3. Мінфіну, Мінзнешэканамсувязяў, Мінэканомікі прадугледзець у праекце рэспубліканскага бюджэту на 1999 год сродкі для ажыццяўлення паставак прадукцыі ў Расійскую Федэрацыю на ўмовах лізінгу.

Мінфіну, Мінэканомікі, Мінзнешэканамсувязяў сумесна з апаратам міністра па справах СНД, Мінпрамам, іншымі зацікаўленымі прапрацаваць з расійскім бокам пытанне аб выдзяленні з бюджэту Саюза Беларусі і Расіі сродкаў для забеспячэння ўзаемных паставак прадукцыі ў рэжыме лізінгу;

4.4. Мінфіну, Мінэканомікі сумесна з зацікаўленымі паскорыць пераход на рахунак-фактурны метад вылічэння ПДВ у знешнім гандлі і актывізаваць работу па пераходу ва ўзаемным гандлі з Расійскай Федэрацыяй на прынцып спагнання гэтага падатку па краіне назначэння:

4.5. Нацыянальнаму банку, міністэрствам, іншым органам дзяржаўнага кіравання, аб'яднанням, падпарадкаваным ураду, устанавіць пастаянны кантроль за праходжаннем праз банкі Расійскай Федэрацыі плацяжоў на карысць суб'ектаў гаспадарання Рэспублікі Беларусь.

5. Адзначыць, што Мінэканомікі, Мінфін, Мінзнешэканамсувязяў, Мінсельгасхарч, Мінпрам, прадпрыемства «Белтрансгаз», канцэрны «Белрэсурсы», «Белнафтахім», «Беллегпрам», «Белбіяфарм», «Беллеспаперапрам», «Белпалівагаз», «Белэнерга» недапушчальна марудна вырашаюць пытанні, звязаныя з адпрацоўкай у расійскіх дзяржаўных органах схемаў пастаўкі беларускай прадукцыі (з вызначэннем наменклатуры, аб'ёмаў і цэн) у лік пагашэння запазычанасці за прыродны газ, а таксама не прымаюцца належныя меры па выкананню пагаднення з Урадам Расійскай Федэрацыі ад 16 кастрычніка 1998 г. па гэтаму пытанню.

6. Прыняць да ведама, што Мінфінам сумесна з Нацыянальным банкам да 1 снежня 1998 г. будзе выпрацаваны механізм прадухілення страт суб'ектаў гаспадарання, выкліканых хістаннямі абменнага курса беларускага рубля.

7. Мінэканомікі, Мінзнешэканамсувязяў, Мінфіну, МЗС, Нацыянальнаму банку, галіновым міністэрствам, іншым рэспубліканскім органам дзяржаўнага кіравання, аб'яднанням, падпарадкаваным ураду, аблвыканкамам і Мінскаму гарвыканкаму неадкладна прыняць меры па выкананню дадзеных на 1998 год прагнозных паказчыкаў знешняга гандлю.

Кіраўнік Рэспубліканскага штаба пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь
М. У. МЯСНІКОВІЧ.

25 лістапада 1998 г. г.Мінск.

АБАРОНА СПАЖЫВЕЦКАГА РЫНКУ

НА ШЛЯХУ «ХАРЧОВЫХ» КАНТРАБАНДЫСТАЎ УЗНІКЛІ ДАДАТКОВЫЯ МІЛІЦЭЙСКІЯ ПАСТЫ

Асабовы састаў органаў унутраных спраў пераведзены на ўзмоцнены варыянт нясення службы

Даволі халоднае надвор'е, якое усталявалася апошнім часам у Беларусі, зусім не астудзіла камерцыйны запал нелегальных экспарцёраў. Незаконны вываз танных прадуктаў харчавання і прамысловых тавараў з нашай краіны ў Расію і ва Украіну працягваецца, што, безумоўна, ускладняе і без таго няпростую сітуацыю на спажывецкім рынку. Таму кіраўніцтвам органаў унутраных спраў прыняты шэраг дадатковых мераў па абароне спажывецкага рынку Беларусі.

Аб тым, якія захады робіць міліцыя, каб спыніць незаконны вываз за межы краіны сыравіны, тавараў штодзённага попыту і прадуктаў харчавання, карэспандэнт «Звязды» папрасіў расказаць начальніка службы Упраўлення па эканамічнай злачыннасці МУС Беларусі Уладзіміра ЯНКОЎСКАГА.

— Уладзімір Яўгенавіч, беларуская міліцыя і раней даволі актыўна вяла барацьбу з «харчовымі» кантрабандыстамі. Пад асабліва пільную ўвагу праваахоўных органаў нашы паўднёвыя і ўсходнія рубяжы трапілі ў верасні гэтага года, калі з'явіўся вядомы прэзідэнцкі дэкрэт, згодна з якім супраць нелегальных экспарцёраў былі прыняты дадатковыя, больш жорсткія меры пакарання. Якія захады вамі зроблены ці плануюцца зараз?

— Сапраўды, мы ніколі не пакідалі па-за ўвагай праблему незаконнага вывазу прамысловых тавараў і прадуктаў харчавання. Хоць раней, у прыватнасці, да з'яўлення верасвёўскага дэкрэта прэзідэнта, процідзейнічаць нелегальным экспарцёрам было даволі складана з-за адсутнасці належнай прававой базы. Зараз у нас дастаткова паўнамоцтваў для эфектыўнай барацьбы з «харчовымі» кантрабандыстамі, ды і адпаведныя зацікаўленыя ведамствы прыслухаліся да нашых парад. У значнай меры нам удалося збіць імклівую хвалю незаконнага вывазу. Аднак эканамічныя рэаліі ў Беларусі і суседніх дзяржавах СНД, і ў першую чаргу вялікая розніца ў цэнах (у Беларусі, як вядома, яны адносна нізкія) па-ранейшаму спрыяюць дзейнасці нелегальных экспарцёраў. Таму апошнім часам, з улікам патрабаванняў прэзідэнта краіны, выказаных на нарадзе 11 лістапада, а таксама выконваючы рашэнні Рэспубліканскага штаба, кіраўніцтва МУС сканцэнтравала яшчэ больш пільную ўвагу на праблеме абароны спажывецкага рынку.

Распараджэннем кіраўніка МУС ў міністэрстве спецыяльна створаны сітуацыйна-аператыўны штаб. З 16 лістапада асабовы састаў органаў унутраных спраў пераведзены на ўзмоцнены варыянт нясення службы. На асноўных аўтатрасах і аб'язных дарогах, якія вядуць у Расію і ва Украіну, з'явіліся дадатковыя міліцэйскія заслоны супраць «харчовых» кантрабандыстаў. Зараз на межах з нашымі ўсходняй і паўднёвай дзяржавамі-суседкамі круглыя суткі функцыянуюць 519 міліцэйскіх пастоў, у тым ліку 225 — стацыянарных і 294 — перасовачных. Днём і ноччу на гэтых пастах нясуць службу каля 650 работнікаў Дзяржаўтаінспекцыі, прыкладна 200 байцоў АМОНа, а таксама амаль 4 тысячы супрацоўнікаў іншых міліцэйскіх падраздзяленняў.

— І які ж вынік гэтай узмоцненай абароны спажывецкага рынку?

— За перыяд з 1 па 25 лістапада органамі ўнутраных спраў сумесна з іншымі праваахоўнымі і кантралюючымі ведамствамі дагледжана 183 тысячы транспартных сродкаў, праведзена 6,5 тысячы аператыўна-прафілактычных мерапрыемстваў, затрымана тавараў на 66 мільярдаў рублёў, а таксама 225 аўтамабіляў. Выяўлена 797 фактаў незаконнага вывазу тавараў і прадуктаў харчавання, узбуджана 46 крымінальных спраў, складзена 2,8 тысячы адміністрацыйных пратаколаў. У даход дзяржавы канфіскавана тавараў на суму звыш 35 мільярдаў рублёў, а таксама 48 адзінак аўтатранспарту.

— Якія тавары і прадукты харчавання апошнім часам найчасцей нелегальна вывозяцца з Беларусі? І хто звычайна займаецца іх незаконным вывазам?

— Цяжка дакладна вызначыць асартымент тавараў, якія карыстаюцца найбольшай папулярнасцю ў нелегальных экспарцёраў. Кожны з кантрабандыстаў імкнецца вывезці тое, што можа як мага танней набыць у нашай краіне. Прычым, найбольшую небяспеку для спажывецкага рынку ўяўляюць зусім не «чаўнакі», а цэлыя фірмы, якія займаюцца незаконным вывазам тавараў. Напрыклад, у Лагойскім раёне мясцовымі міліцыянерамі нядаўна была затрымана грузавая аўтамашына «Мерседэс» адной мінскай фірмы, якая вывозіла ў Расію без адпаведнага дазволу 73 халадзільнікі. У Бярэзінскім раёне быў затрыманы аўтамабіль «КамАЗ», у кузаве якога знаходзіліся 64 тэлевізары «Гарызонт», што таксама без адпаведных дакументаў вывозіліся ў РФ. У Барысаве, пры спробе вывазу ў Расію пральнага парашку «Лотас» на суму 1,5 мільярда рублёў, быў затрыманы грузавік «МАЗ», які належыць аднаму сталічнаму прадпрыемству. Нярэдка нашым супрацоўнікам даводзіцца затрымліваць цэлыя партыі незаконна экспартуемых за межы краіны адзення, мэблі і іншых тавараў.

Што датычыць прадуктаў харчавання, то найчасцей харчовыя кантрабандысты вывозяць мяса, бульбу, а таксама малочныя прадукты.

Так, напрыклад, у Расонскім раёне нядаўна пры спробе незаконнага вывазу ў Расію амаль 13 тон сыру быў затрыманы вадзіцель аўтамабіля «КамАЗ». Сталічныя камерсанты аднаго з таварыстваў з абмежаванай адказнасцю спрабавалі незаконна вывезці за межы краіны больш за дзевяць з паловай тон свініны. І падобных прыкладаў можна прыводзіць вялікае мноства.

Прычым, як бачна, у пагоні за шалёным прыбыткам некаторыя камерсанты забываюць пра тое, што могуць страціць значна больш. Нагадаю, што беларускім заканадаўствам прадугледжана і крымінальная адказнасць за незаконны вываз, і даволі строгія штрафныя санкцыі, а таксама канфіскацыя не толькі кантрабанднага тавару, але і транспартнага сродку, на якім ён вывозіўся.

Так што, карыстаючыся выпадкам, хацеў бы параіць і асобным «чаўнакам», і цэлым фірмам, якія яшчэ не адмовіліся ад планаў нелегальнага экспарту, усё ж пашукаць сабе іншы, законны, спосаб зарабіць грошы.

Мікола ДЗЯБЁЛА.

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск –	8.05	15.54	7.49
Віцебск –	8.06	15.37	7.36
Магілёў –	7.53	15.43	7.50
Гомель –	7.43	15.47	8.04
Гродна –	8.18	16.10	7.52
Брэст –	8.11	16.18	8.07

МЕСЯЦ

Поўня 3 снежня.
З 14.23 — 14-ыя месяцавыя суткі.
З 23.54 Месяц — у сузор'і Цяльца.

ІМЯНІНЫ

Пр. Платона, Рамана
К. Наталлі, Эдмунда

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца пераменная воблачнасць, пераважна без ападкаў. Вецер усходні, слабы. Тэмпература паветра ў Магілёве — 16—18, Віцебску — 15—17, Гомелі — 14—16, Мінску — 13—15, Гродне, Брэсце — 9—11 градусаў марозу.

У наступныя двое сутак малавоблачна, без ападкаў. Вецер усходні, 4—9 м/сек. Тэмпература ўначы — 21—26, удзень — 13—18, па захадзе ўначы — 17—22, удзень — 10—15 градусаў ніжэй нуля.

НЕСПРЫЯЛЬНЫЯ ДНІ Ў СНЕЖНІ

2 — з 13 да 15
4 — з 14 да 16
9 — з 10 да 12
11 — з 10 да 12
19 — з 6 да 8
24 — з 9 да 11
26 — з 10 да 12
29 — з 11 да 13

Паводле дадзеных доктара медыцынскіх навук В. ХАСНУЛІНА.
«Здоровье».

Тры пытанні да чытача

Аляксандр КЛЯЎЧЭНЯ, доктар філасофскіх навук, прафесар.

— Чаму вы выпісваеце «Звязду»?

— «Звязду» я выпісваю больш за сорак гадоў, але сталае знаёмства з ёю адбылося ў мяне значна раней, у 1942-м, калі ў партызанскім атрадзе падпольнае выданне трапіла мне ў рукі. Мы не толькі самі чыталі газету ад першай да апошняй літары, але і распаўсюджвалі яе сярод насельніцтва. Ужо тады я зразумеў, што «Звязда» — мая газета. З таго часу і чытаю яе пастаянна. Спачатку, будучы студэнтам, купляў газету ў кіёску, а з 57-га выпісваю пастаянна. «Звязда» стала неад'емнай часткай жыцця.

— Што вам падабаецца ў газеце?

— Перш за ўсё, яе насычанасць разнастайнай інфармацыяй. У газеце можна знайсці ўсё — ад палітычнай аналітыкі да старонкі для гаспадынь або дачнікаў. Яшчэ, што немалаважна, асабліва сёння, — матэрыялы «Звязды» падтрымліваюць у чытачах аптымізм і надзею на будучыню.

— Што б вы хацелі пажадаць «Звяздзе»?

— Больш чуйнасці і справядлівасці. Больш пазітыўных матэрыялаў — не пра тое, што будзе заўтра, а пра тое, што добрага маем сёння. Больш нацыянальнага, свайго, каб не згубіўся той беларускі дух, які вылучае газету сярод астатніх.

Падлетак са спецвучылішча з'еў атрутны фотапарашок

Выхаванец групы Магілёўскага СПТВ-2, дзе вучыўся 15-гадовы хлопец з Клічава, лічыць, што ніякіх падстаў для таго, каб скончыць жыццё самагубствам, у яго не было. У спецвучылішчы гэты вясковы падлетак апынуўся за крадзяжы ў стане алкагольнага ап'янення. У параўнанні з іншымі выхаванцамі ён, па водгуках, быў даволі памяркоўным, дзяліўся з выхавацелямі сваімі планамі на жыццё — даказаць усім, што ён у стане кінуць піць.

У тую трагічную раніцу хлопец апынуўся адзін у раздзявальні, дзе і знайшоў пакет з парашком для фотасправы з вялікім утрыманнем вельмі небяспечнага для жыцця хрому. Цяжка сказаць, што канкрэтна стала прычынай рашэння «пачаставацца» акрутай. Падлетка ў цяжкім стане даставілі ў рэанімацыю Магілёўскай гарадской бальніцы. Урачы рабілі ўсё магчымае, але ўратаваць жыццё хлопцу не ўдалося.

P. S. Смерць выхаванца не стала адзінай праблемай для кіраўніцтва спецвучылішча. У дзень пахавання, скарыстаўшы момант, калі ўсё начальства ўстанову пакінула, з СПТВ-2 быў учынены масавы пабег. Больш як 50 выхаванцаў — трэць ад агульнай колькасці — збеглі ў невядомым накірунку, аднак вельмі хутка амаль усе падлеткі былі вернуты на месца, у спецвучылішча. Кіраўніцтва СПТВ-2 лічыць, што трагічная смерць выхаванца вучылішча з масавымі ўцёкамі з яго напрамую не звязана.

Ілона ІВАНОВА.

«Да асобага распараджэння...»

Гродзенскі аблвыканкам стварыў абласную рабочую групу па стабілізацыі спажывецкага рынку.

Камітэту па сельскай гаспадарцы і харчаванню даручылі часова, да асобага распараджэння, прыпыніць выдачу дазволаў на вываз за межы вобласці і рэспублікі прадукцыі жывёлагадоўлі: мяса, малака, яек і іншых прадуктаў, попыт на якія не задавальняецца на ўнутраным рынку. Таксама да асобага распараджэння прыпынена сепарыраванне малака ў сельскагаспадарчых прадпрыемствах, дзе маюцца адпаведныя цэхі. Малако трэба здаваць на перапрацоўчыя прадпрыемствы альбо ў гандаль. Забаронена перапрацоўка давальніцкай малака-прадукцыі; тое, што ёсць, неабходна апрыходаваць у дзяржрэсурсы для далейшай рэалізацыі насельніцтву праз гандлёвую сетку.

Сумесна з райвыканкамамі мяркуецца арганізаваць закупку ў сельскагаспадарчых прадпрыемстваў грэчкі і насення рапсу для вытворчасці круп і алею выключна для патрэб унутранага рынку. Будзе актывізавана закупка ў насельніцтва жывёлы і птушкі з выкарыстаннем дагаворных цэн. Магчыма, у абласным упраўленні Нацыянальнага банка адкрыюць крэдытную лінію для стварэння рэзерваў жывёлагадоўчай прадукцыі, агародніны, цукру і іншых прадуктаў харчавання.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Пацяплее ў хаце і скваркаю запахне...

— так абавязкова будзе, калі ў сям'і Таісіі Уладзіміраўны Кучко, падпісчыцы нашай газеты, зманціруюць і «здадуць у эксплуатацыю» газавую печку, якую жанчына днямі атрымала як выйгрыш у латарэі «Звязды».

— Не чакала такога прыбытку ў гаспадарку, — шчыра прызналася Таісія Уладзіміраўна, калі прыехала да нас у рэдакцыю за сваім прызам.

— Выйгрыш прыемны, у хаце спатрэбіцца, бо акрамя кватэры ў Карэлічах мы яшчэ маем неблагую дачу. На гэтай дачы шмат часу праводзіць уся сям'я, бо і месца прыгожае, і ў хляве сёе-тое водзіцца.

Таісія Уладзіміраўна нязменлівы па сваіх звычках чалавек — шмат гадоў выпісвае адну і тую ж газету, шмат гадоў працуе на адным і тым жа прадпрыемстве. Яна — загадчыца вытворчасці на Карэліцкім камбінаце кааператыўнай прамысловасці. На камбінаце выпякаюць ведомую на ўвесь раён прадукцыю: белы хлеб, батоны, абаранкі, рагалікі, вітушкі. Не менш смачныя рэчы выпякаюць і ў сям'і Таісіі Уладзіміраўны: балазе, тры яе дачкі падрастаюць гаспадарлівымі, руплівымі.

— А якую сваю фірменную страву гатуе ваша сям'я? — пытаюся у нашай падпісчыцы.

— Любім бульбу з адбіўнымі, — адказвае Таісія Уладзіміраўна. У сваёй гаспадарцы прадукты для прыгатавання гэтай стравы не пераводзяцца, а цяпер, калі яшчэ адна печка з'явілася, аніякіх перашкод для смачнага абеду не будзе!

Я шчыра падтрымліваю вясёлы, аптымістычны настрой субяседніцы і раю ёй уважліва чытаць тыя рубрыкі «Звязды», дзе мы час ад часу друкуем парады аматарам народнай кухні.

Яўген ПЯСЕЦКІ.

ПОГЛЯД

БАНКАМ ДАЛІ «ВОЛЬНУЮ» НА КУПЛЮ СКВ

А продаж цвёрдаканверсоўнай насельніцтву абмежавалі

У суботу на валютным рынку рэспублікі адбыліся кардынальныя змены: у насельніцтва з'явілася магчымасць законна збываць СКВ па прыстойнаму курсу, які кацірууецца на падставе попыту і прапанавання. Гэта значыць у так званага «чорнага рынку» з'явіўся дастойны канкурэнт у асобе Нацыянальнага банка, куды асноўны паток валюты і накіруецца.

Праўда, гэтая лібералізацыя не толькі падсцягнула курс СКВ на цанявым банкнотным рынку ўверх, але пэўным чынам яшчэ больш перакрэсліла магчымасць большасці грамадзян на легальнае набыццё СКВ.

Нельга не заўважыць станоўчую спробу Нацыянальнага банка накіраваць у цывілізаванае рэчышча падзеі, якія сёння адбываюцца на валютным рынку. Большасць законапаслухмяных людзей, якія вымушаны прадаваць (крок даволі непапулярны зараз) СКВ, да 28 лістапада былі пазбаўлены магчымасці рабіць гэта з выгадай для сябе. Пагадзіцеся, курс у 117 тысяч рублёў, па якому абменныя пункты прымалі найбольш папулярны долар, быў далёкі ад рэальнасці. Аднак, згодна з рашэннем Нацбанка, з 28 лістапада па 10 студзеня 1999 года ўпаўнаважаныя банкі купляюць у насельніцтва расійскія рублі і СКВ па курсу, які складваецца на рынку на падставе попыту і прапанавання. У суботу курс куплі таго ж долара ў абменных пунктах складаў 210 тысяч беларускіх рублёў. Дарэчы, мінулы панядзелак на «чорным рынку» пачынаўся з падобных каціровак. Такім чынам, насельніцтва з гэтага часу не будзе ламаць галаву над пытаннем, куды ж несці валюту: выгадна, але незаконна памяняць у валютчыкаў або па нізкаму курсу здаць у «абменнік». Зараз нізкага курса не існуе. Як, між іншым, і тугадумаў сярод мянял цянявога банкнотнага рынку, якія хутка рэагуюць на новую сітуацыю. Яшчэ за некалькі дзён да з'яўлення рашэння Нацыянальнага банка каціроўкі долара пачалі шалёна расці і напярэдадні ўсталявання новых курсаў ва ўпаўнаважаных банках курс куплі склаў на цянявым рынку 220 тысяч рублёў, а продажу — 240 тысяч. На руку цяневікам і тое, што для большасці беларусаў легальнае набыццё валюты для папаўнення сваіх кішэняў становіцца на вызначаны перыяд проста немагчымым. Справа ў тым, што 95 працэнтаў валюты, якая будзе набывацца фінансавымі ўстановамі ў насельніцтва, банкамі будзе рэалізоўвацца Нацыянальнаму банку, і толькі 5 працэнтаў пойдзе на продаж грамадзянам. Прычым набыць цвёрдаканверсоўную можна будзе толькі па заявах. Аднак і гэта не ўсё: будуць улічвацца толькі дакументальна абгрунтаваныя просьбы, звязаныя з лячэннем, выездам па сямейных абставінах за межы рэспублікі і па нейкіх іншых прычынах. Пагадзіцеся, акрамя поўнай беспрэспектыўнасці для многіх таптання ля абменных пунктаў (гэта, праўда зусім не абавязкова) адкрывае пэўную магчымасць для махляроў, якія зубы з'елі на падробцы дакументаў.

Апошняе рашэнне Нацыянальны банк абгрунтоўвае тым, што яно прынята ў мэтах забеспячэння закупак лекаў, прадуктаў харчавання і іншай прадукцыі за межамі рэспублікі, а таксама папаўнення золатавалютных рэзерваў дзяржавы і ўхілення ўмоў з'яўлення ў абароце пры дапамозе цянявога валютнага рынку фальшывых банкнотаў.

Не выклікае сумненняў, што адсутнасць рэальнай магчымасці на легальнае набыццё валюты па-ранейшаму не пакіне без працы мянял, якія будуць абслугоўваць пакупнікоў СКВ. Як вядома, многім валюта патрэбна, каб разлічыцца за кватэру, якую яны здымаюць, другія ж аддаюць перавагу захоўванню накапленняў у цвёрдаканверсоўнай. Такім чынам, пазбегнуць парушэнняў за незаконную куплю-продаж СКВ не ўяўляецца пакуль магчымым. Што ж датычыцца першага дня бягучага тыдня, то ён пачаўся з новай каціроўкі на цанявым банкнотным рынку: долар там прадаваўся ўжо па 250 тысяч рублёў.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

ЮБІЛЕІ

ПОКЛІЧ «СІЛАЧА»

Як заўсёды, на чарговым запісе папулярнай сярод тэлегледачоў праграмы «Асілак» было нямала такога, ад чаго ў прысутных у студыі аж дух займала. Чаго варта, напрыклад, сцэнка, калі загадчык кафедры Акадэміі фізвыхавання і спорту, кандыдат педагагічных навук дацэнт Мікалай Соцкі пачаў завязваць у вузельчыкі вялізныя сталёвыя цвікі.

Нехта паспрабаваў пасля разагнуць гэтыя «карункі». Куды там! Звычайнаму чалавеку нават медныя кавалачкі дроту так не скруціць. У свой час Мікалай Соцкі займаўся барацьбой, нават стаў майстрам спорту. Аднак, па яго ж уласнаму прызнанню, не было патрэбнай моцы ў руках. Давялося пакінуць дыван. Пасля ён пачаў распрацоўваць спецыяльныя трэнажоры для рук. З іх дапамогай і развіў у сабе незвычайную сілу. Невядома, як бы адчувалі цяпер сябе сапернікі ў абдымках яго сталёвых рук. І на гэтым запісе праграмы ён прадэманстраваў навейшыя трэнажоры ўласнай канструкцыі «Бізон-1» і «Бізон-2».

Спадабаўся прысутным трук неадназоваго ўдзельніка перадачы «Асілак», вядомага беларускага ёга Мікалая Шахлевіча. У час сваіх апошніх гастроляў на Філіпінах яму падарылі бамбукавую палку — свайго роду духавое ружжо. З яго дапамогай абарыгены, дзьмучы што ёсць моцы, пасылаюць у непрыяцеля, дзічыну стрэлы, атручаныя ядам. Вось Мікалай паднёс да вуснаў тую палку, паказаў гледачам невялікую сталёвую стралу, якую потым залажыў унутр. А насупраць, метраў за дзесяць, стаяў асістэнт са звычайнымі шарыкамі вакол галавы. Магутны выдых — і лопаецца шарык каля правага вуха, потым — каля левага. І гром апладысментаў у адказ!

Як заўсёды, выдатна глядзеліся майстры ўсходніх адзінаборстваў з вядомага клуба «Кікфайтэр». У сям'і Пекарчыкаў, члены якога з'яўляюцца пастаяннымі ўдзельнікамі клуба, трое — прызнаныя майстры. Прычым 17-гадовы Аляксей Пекарчык стаў ужо чэмпіёнам Еўропы і свету. Іх паказальныя выступленні гледачы таксама сустрэлі авацыямі. Тут жа прэзідэнт беларускай федэрацыі таэквандо Алег Мядзвецкі ўручыў свайм выхаванцам пасведчанні майстроў спорту міжнароднага класа. Яшчэ шасцёра спартсменаў атрымалі чорныя паясы — прызнанне іх майстэрства.

Аўтар больш як 70 рэкордаў па гіравому спорту Вячаслаў Харанека на гэты раз прадэманстраваў не зусім звычайны трук. Ён расцягнуўся ў шпагаце паміж двума крэсламі. І ў такім стане спартсмен некальки разоў выкідваў над галавой пудовую гіру. Да таго ж у гэты час на галаве ў яго стаяла шклянка з напіткам. Не праліліся ні кроплі!

І ўсё ж сапраўдным адкрыццём перадачы стаў госць з Чэбаксараў, чалавек-магніт Міхаіл Васільеў. Перад гэтым ён пабываў у рэдакцыі газеты «Звязда», дзе дэманстраваў свае незвычайныя здольнасці. Пакольki нічога цяжкага пад рукой не аказалася, то мы прыставілі да яго грудзей вялікае люстэрка, знятае са сцяны. Быццам прыліпла! А тут перад вачыма дзесяткаў людзей, што сабраліся ў студыі, яму прыкладвалі да цела спярша вялікі ліст шкла, потым сталёвую пласціну вагой 50 кілаграмаў. Але апафеозам выступлення быў эпізод, калі чацвёра дужых малайцоў прыклалі да яго дзве мармуровыя пліты агульнай вагой больш як 110 кілаграмаў. І вось невялікі чалавек, уласная вага якога 57 кілаграмаў, застыў перад тэлекамерамі з вялізным грузам. Потым зрабіў некалькі крокаў. А ўвогуле ён яшчэ добры экстрасенс, з'яўляецца прызнаным народным лекарам Расіі, мае шмат пасведчанняў. Пра яго нямала расказвалася ў прэсе.

Кожны новы выпуск на пляцоўку аўтара і вядучага папулярнай тэлеперадачы Уладзіміра Даўжэнкі прысутныя сустракалі гарачымі апладысментамі. Яны аддавалі даніну павагі чалавеку, які роўна дзесяць гадоў таму стварыў тэлеперадачу «Асілак». З таго часу яна ўжо выходзіць 146-ты раз. Перадача сталагледачам незабыўным імгненні знаёмства са славутасцямі спорту. Мала таго, што перадача сама па сабе вельмі папулярная, яна яшчэ служыць выдатным папулярызатарам фізічнай культуры і спорту. І ў тым, што за апошнія гады ў рэспубліцы ўзніклі сотні спартыўных клубаў, прычым нямала дзіцячых і юнацкіх, ёсць пэўная заслуга і тэлеперадачы «Асілак» і яе нязменнага вядучага Уладзіміра Даўжэнкі.

Вядома, у кароткім газетным рэпартажы не перадаць той вастрыні адчуванняў, таго азарту барацьбы, якімі суправаджаліся выступленні. Але нездарма кажуць, што лепш адзін раз убачыць, чым сто разоў пачуць. І такая магчымасць ёсць. Юбілейная перадача «Асілак» выйдзе ў эфір на Беларускім тэлебачанні 6 снежня ў 15.10.

Уладзімір ГОЙТАН.

«КІНО ПАПРАЎЛЯЕЦЦА, БО ПАВАРОЧВАЕЦЦА ДА ГЛЕДАЧА»

Пяць раз прайшоў у сталіцы Беларусі міжнародны кінафестываль краін СНД і Балтыі «Лістапад». Пяць раз мінскія кінатэатры расчынілі свае дружалюбныя і гасцінныя дзверы шматлікім гасцям, удзельнікам і гледачам гэтага кінафоруму. Пяць раз «Лістапад» стаў тым вялікім і доўгачаканым святам, дзе галоўнай дзеючай асобай было кіно нашых блізкіх і далёкіх сяброў з краін Садружнасці і Прыбалтыкі, з якімі ні пры якіх эканамічных і палітычных цяжкасцях мы не развіталіся, бо духоўныя сувязі, тым больш традыцыйныя, разарваць нельга. Як адзначылі многія ўдзельнікі кінафестывалю «Лістапад» несумненна спрыяў культурным, інтэграцыйным працэсам у СНД, а таксама стварэнню добрага іміджу культурнай палітыкі Беларусі.

Гасцямі і ўдзельнікамі фестывалю ўжо не першы раз былі кінематаграфісты Расіі, Арменіі, Грузіі, Літвы, Латвіі, Украіны, Эстоніі, Малдавіі, якія прадставілі 19 фільмаў такіх вядомых рэжысёраў, як К. Шахназараў, П. Тадароўскі, Р. Балаян, А. Сурыкава, Я. Стрэйч і інш. «Лістапад-98» прадоўжыў прыемную традыцыю прадстаўлення фільмаў іх аўтарамі — рэжысёрамі, акцёрамі: Алегам Янкоўскім, Лідзіяй Федасеевай-Шукшыной, Данатасам Банiёнісам, Яўгенам Матвеевым.

Пераможцамі «Лістапада-98» сталі:

Галоўны прыз — прыз глядацкіх сімпатый заваяваў фільм рэжысёра Валерыя Тадароўскага «Краіна глухіх». За лепшую рэжысуру — «Таталітарны раман» Вячаслава Сарокіна. Прыз за лепшую жаночую ролю атрымала Дзіна Корзун — за выкананне галоўнай ролі ў фільме «Краіна глухіх», а латвійскі акцёр Артурс Скрасціньш — за лепшую мужчынскую ролю, ён знялся ў фільме Яна Стрэйча «Млын лёсу».

Вось думкі гасцей і ўдзельнікаў фестывалю:

Юрый ЦВЯТКОЎ, *намеснік міністра культуры Беларусі:*

— Большасць сеансаў пачыналася з чэргаў ля кас, а гэта значыць, што кінематаграфісты вярнуліся да гледача. У нас зараз ідзе «Армагедон», «Гадзіла» — залы незапоўненыя, на замежнае, галівудскае кіно ідзе спад цікавасці. У той жа час вы бачылі, як міліцыя давілася стрымліваць жадаючых трапіць на фільм Рамана Балаяна «Два месяцы, тры сонцы». Вяртанне гледача — для нас галоўны прыз.

Расціслаў ЯНКОЎСКІ, *народны артыст СССР, прэзідэнт Міжнароднага кінафестывалю краін СНД і Балтыі:*

— Кінафестываль «Лістапад» — сапраўдная школа для кінематаграфістаў. Сёлетні фестываль быў насычаны добрымі карцінамі, па якіх у нас, чланаў журы, адбываліся гарачыя спрэчкі. І гэта выдатна.

Ігар ВОЛЧАК, *кінарэжысёр, старшыня Беларускага саюза кінематаграфістаў:*

— Лічу, што кожны фільм заслугоўвае галоўнага прыза. Гэты фестываль стварэны для гледачоў, ён імі падтрыманы і таму ён будзе жыць.

Раман БАЛАЯН, *кінарэжысёр (Арменія):*

— Я магу толькі канстатаваць, што постсавецкі кінематограф павярнуўся да гледача, таму ў яго ёсць будучыня. Мы ад'язджаем адсюль, радуючыся за беларускае кіно. Мы віншуем вашу культуру і зайздросцім вам.

Міра ТАДАРОЎСКАЯ, *прадзюсер:*

— Два дні таму, я вярнулася з Лонданскага кінафестывалю, дзе таксама была невялікая колькасць фільмаў і шмат гледачоў. Магу сказаць, што «Лістапад» у гэтым плане ні ў чым не саступае. Адзіны папрок магу выказаць у адрас інфармацыйных спонсараў, якія, на маю думку, мала прарэкламавалі гэтую падзею. Вакол кінафестываляў такога ўзроўню павінен быць створаны сапраўдны ажыятаж.

Лідзія ФЕДАСЕЕВА-ШУКШЫНА, *кінаактрыса:*

— Свята закрываецца, карціны былі выдатныя. Пасля доўгага перапынку я першы раз тут і рада, што атрымала безліч прыемных уражанняў. Я вас усіх вельмі люблю.

Ефрасіння БОНДАРАВА, *доктар філалагічных навук, прафесар:*

— Радуе, што ў фільмах менш стала кілераў і антыгерояў. Агульнае ўражанне — кіно папраўляецца. Мне здаецца, рух наперад ёсць: шмат драмы, дзіцячага кіно, шчырасці, дабрыні, высакароднасці. Менавіта ў гэтым выратаванне ад распаду душы. Адміністрацыя старалася рабіць тое, што трэба. У добры шлях, «Лістапад-99»!

Вольга РАМАНЮК.

Гісторыя Гродзенскага завода аўтамабільных агрэгатаў бярэ пачатак у 1884 годзе з механічных майстэрняў. Цяпер гэта — буйнейшы ў СНД вытворца пнеўматычных элементаў тармазных сістэм і дэмпфіруючых вузлоў аўтатранспартных сродкаў. Прадпрыемства спецыялізуецца на трох напрамках:

— амартызатары, амартызатарныя стойкі, газавыя спружыны і іншыя дэмпфіруючыя элементы;

— камеры тармазныя для рабочай тармазной сістэмы і камбінаваныя тармазныя камеры з энергаакумулятарам для стаяначнай і запаснай сістэм тармажэння;

— веласіпеды для дзяцей.

Да 70 працэнтаў грузавікоў, усе прычапныя

НА ГРОДЗЕНСКІМ ЗАВОДЗЕ АЎТААГРЭГАТАЎ ПЕРАЖЫВАІ… АДНАК НЕ АПУСКАЮЦЬ РУКІ. ТУТ ПЕРАКАНАНЫ, ШТО ДЛЯ… АБАВЯЗКОВА ПАШЫРАЦЬ АСАРТЫМЕНТ ПРАДУКЦЫІ,…

«Глыбокі» экспарцёр разлічвае перш за ўсё на сябе, аднак яму, асабліва…

Станіслаў Вікенцьевіч Кежун на заводзе аўтаагрэгатаў 24 гады — канструктар, галоўны канструктар, галоўны інжынер, дырэктар. І тады, пры Савецкім Саюзе, і цяпер прадпрыемства з'яўляецца «глыбокім» экспарцёрам сваіх вырабаў, перш за ўсё ў Расію. На жаль, не скажаш, што гэтыя сувязі з кожным годам мацнеюць. Прычыны дырэктар канкрэтызуе так:

— Сапраўды, завод быў пабудаваны як прыдатак (у гэтым слове я не бачу нічога зневажальнага) расійскай эканомікі. Выдзяляліся фонды на сыравіну, кампектуючыя і ў нас асабліва не балела галава аб збыце прадукцыі, паколькі быў гарантаваны дзяржзаказ. А наш святы абавязак заключаўся ў тым, каб своечасова, якасна і ў поўным аб'ёме выканаць усё, што трэба спажыўцам. Аднак «няма таго, што раньш было»: ужо не першы год расійскія гіганты аўтамабілебудавання ў ціскax крызісу. У прыватнасці, наш традыцыйны і калісьці буйнейшы спажывец КамАЗ, на якога арыентавалася каля 30 працэнтаў вытворчай праграмы завода, па сутнасці не працуе. Далёка не той ужо і партфель заказаў ад іншых прадпрыемстваў з Расіі, а патрэбнасці беларускіх для нас — мізэр, яны пагоды не робяць. У выніку вялікая частка магутнасцяў завода аказалася незапатрабаванай.

— Напэўна, у гэтай сувязі давялося ісці на масавыя звальненні людзей?

— Не, кадравы састаў мы рэзка не скарачалі. Дапамагла тут рэструктурызацыя вытворчасці: на нашай базе створаны тры новыя гасразліковыя структуры, адным з заснавальнікаў якіх выступіў завод. ТАА «Такамэн», прыцягнуўшы сродкі інвестараў з краін СНД, наладзіла выпуск тармазных камер з энергаакумулятарам замест такой жа прадукцыі, вырабляемай у далёкім замежжы. ТАА «Кронан» дзякуючы сродкам завода і адной мінскай фірмы па сутнасці вярнула жыццё вытворчасці дзіцячых веласіпедаў. На шчасце, не разарваліся на-

● **Дырэктар завода Станіслаў Кежун.**

ным стане, цяпер не сорамна, абнавілі таксама і нарыхтоўчы ўчастак. Створаны магутнасці па зборцы амартызатарнай стойкі пярэдняй падвескі аўтамабіля. Гродзенскія вузлы ўстанаўліваюцца на новых мадэлях «Святагор», «Князь Уладзімір», якія ўкамплектаваны французскімі рухавікамі «Рэно», германскімі шрузамі і англійскімі тармазамі.

Такім чынам, рэструктурызацыя адпавядае інтарэсам і завода, і новых структур на яго базе. Мы бачым затраты, прыбытак па кожнай з іх. Ёсць, можа, і не такія, як хацелася б, але плюсы па інвестыцыях.

— Цяпер часта праводзяць аналогіі з 1990 годам...

— Па аб'ёмах вытворчасці мы ад яго не надта ўжо і далёка, пакуль адстаём прыкладна на 10 працэнтаў. Хаця, паўтаруся, толькі на КамАЗе мы страцілі звыш чвэрці сваіх паставак. Як запоўніць гэтую нішу? Перакананы, што для захавання аб'ёмаў вытворчасці трэба абавязкова пашыраць асартымент прадукцыі. Асабліва моцны рывок мы здзейснілі ў амартызатарнай галіне: за апошнія гады асвоены дзесяткі новых вырабаў як для прадпрыемстваў, так і для гандлю ў якасці запчастак. За 9 месяцаў сёлетняга года доля новай прадукцыі складае 6,2 працэнта ад агульнага аб'ёму ў грашовым вылічэнні. У бліжэйшай будучыні наменклатура вырабаў пашырыцца яшчэ больш. Пры гэтым мы добра разумеем, што дастойна выглядаць у параўнанні з канкурэнтамі (сёння гэта ў першую чаргу Скопінскі аўтаагрэгатны завод у Расіі) можна толькі пры ўмове ўкаранення перадавых тэхналогій, зніжэння сабекошту і паляпшэння якасці прадукцыі. У прыватнасці, завод пераходзіць на выпуск прынцыпова новых канструкцый амартызатараў з меншай колькасцю дэталяў і, адпаведна, таннейшых. Асвоена вытворчасць танкасценных кажухоў амартызатараў, што дазваляе эканоміць да 20 працэнтаў поліэтылену. Па праграме імпартазамяшчэння наладзілі супрацоўніцтва з прадпрыемствамі Мінска, Бабруйска, Маладзечна. Яны атрымалі заказы, выгадна і нам, паколькі знізіўся сабекошт камплектуючых.

Аднак скажу шчыра: поўнасцю кампенсаваць страчаныя пастаўкі на расійскія аўтаканвееры іншымі варыянтамі нам не ўдалося, ды і наўрад ці гэта ў цяперашніх умовах магчыма. Таму лепш закансерваваць некаторыя магутнасці, якія сёння не выкарыстоўваюцца, чым плаціць за іх падаткі. Але няма дазволу.

— Ці не палажылі завод на «лапаткі» наступствы фінансавага крызісу ў Расіі?

— Гэты крызіс ударыў па заводу вельмі і вельмі моцна. Мы запомнім 17 жніўня 1998 года, як белапалякі — 17 верасня 1939 года. Справа ў тым, што ў адзін момант вырабы нашага прадпрыемства на расійскім рынку ў доларавым вылічэнні патаннелі ў два разы. Спачатку мы спрабавалі на гэта адпаведна адрэагаваць, на столькі ж падняўшы цэны на сваю прадукцыю. Але рэалізацыя не пайшла, бо нашы асноўныя канкурэнты ў Расіі павысілі цэны толькі на 10—15 працэнтаў. Што ж рабіць, улічваючы тое, што камплектуючыя і сыравіна для нас падаражэлі амаль удвая? Хочаш не хочаш, а давялося працэнтаў на 80 перайсці на бартэрныя разлікі. Тым больш, што плацежаздольнасць нашых расійскіх спажыўцоў практычна нулявая. Яны разлічваюцца металам, трубамі, а, скажам, АТ «Масквіч» — аўтамашынамі, якія трэба яшчэ прадаць у Беларусі.

Сітуацыя небяспечная тым, што пры суцэльным бартэры і множнасці курсаў («налаў», «безналаў») беларускімі і расійскімі рублямі немагчыма рэальна ацаніць эканамічныя паказчыкі дзейнасці прадпрыемства. Напрыклад, у штуках нашы пастаўкі пасля 17 жніўня не скараціліся. А справаздачнасць у грашовым вылічэнні выглядае, мякка кажучы, не вельмі аптымістычна. Абменныя курсы такія, што атрымліваецца парадокс, калі адзін і той жа амартызатар у Беларусі каштуе ў два-тры разы больш, чым у Расіі. На маю думку, для такіх «глыбокіх» экспарцёраў на расійскі рынак, як наш завод, трэба ўвесці спецыяльны абменны курс, бліжэй да міжбанкаўскага ці рыначнага, які б адлюстроўваў існуючыя рэаліі. У адваротным выпадку літаральна за пару месяцаў будуць вымыты

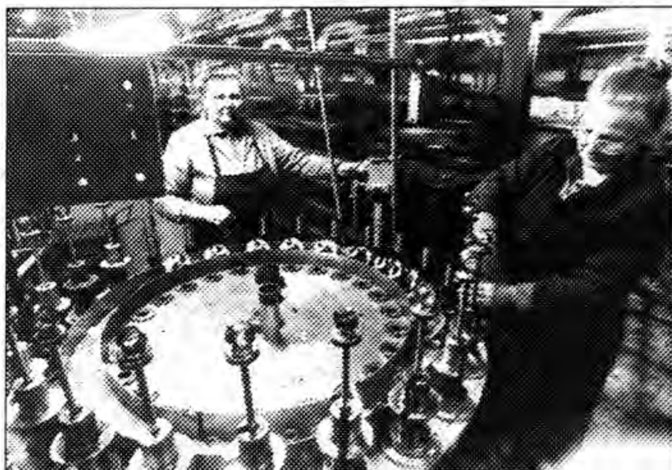
шы сувязі з АТ «Масквіч» (раней — АЗЛК). Статутны фонд ТАА «Масквіч—Астра» на 70 працэнтаў сфарміраваў наш завод. Расіяне накіравалі ў Гродна абсталяванне, больш чым на 900 тысяч долараў папоўніліся асноўныя сродкі. За гальваніку, якая была амаль у аварый-

● **Даследаванні амартызатараў праводзяць начальнік выпрабавальнай лабараторыі Ігар Леваненя і інжынер Віктар Сях. Сёлета ў іх з'явіўся добры памочнік — аўтаматызаваны комплекс для стэндавых выпрабаванняў вузлоў падвесак, зроблены спецыялістамі Інстытута надзейнасці і даўгавечнасці машын Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. З дапамогай гэтага абсталявання канструктарскія распрацоўкі правяраюцца ў экстрэмальных сітуацыях — на гранічных нагрузках, на ўдар.**

● **Прадукцыя завода аўтаагрэгат…
энергаакумулятарам, амартызатары, …
завыя спружыны і іншыя вырабы. Іх …
пачаткам 90-х гадоў павялічыўся бо…
год гродзенцы асвойваюць 10—15 …
часам, калі ў прадпрыемства было з…
структарская думка не працавала т…
гэтых дасягненняў ёсць і горкі прыс…
становішча многіх традыцыйных спа…
баў, і перш за ўсё ў Расіі.**

● **Зборку амартызатараў новай канструкцыі на абсталяванні ўласнай заводскай вытворчасці выконваюць слесары Людміла ШАЎЦОВА і Тамара ГАПОНІК.**

Завод вырабляе амартызатары для аўтамашын «ВАЗ», «Масквіч», для сядзенняў аўтамабіляў «КамАЗ», «МАЗ», «БелАЗ», «МТЗ», «ГАЗ», «ЗІЛ», матацыклаў Мінскага мотавелазавода, Ірбіцкага і Кіеўскага матацыклетных заводаў, мокікаў, прычэпаў «Скіф», «Тонар», «Купава». Сёлета асвоены амартызатары для аўтамабіляў ГАЗ-3303 «Газель», «Ніва», амартызатары, газавыя спружыны і стойкі амартызатарныя для аўтамабіляў «АКА» патроны ўстаўныя для «Масквіча-2141», амартызатары і ўстаўныя патроны для аўтамашын «Аудзі-80», «Фольксваген-Пасат». Да канца года будуць выраблены амартызатары для аўтамабіляў «Фольксваген-Гольф», «Джэта». Вядзецца падрыхтоўка вытворчасці і з I квартала наступнага года гродзенскую марку атрымаюць устаўныя патроны для «Аудзі-100», «Опель-Кадэта».

Амартызатарная галіна прадпрыемства працуе па двух канструктыўных накірунках: амартызатары двухтрубныя гідраўлічныя і аднатрубныя газанапоўненыя. Цяпер завяршаецца пераход на выпуск амартызатараў новай канструкцыі, найбольш тэхналагічных у вытворчасці і якасных. Ва ўмовах вельмі жорсткай канкурэнцыі з боку расійскіх прадпрыемстваў, якія спецыялізуюцца на аналагічнай прадукцыі, тэхнічная палітыка завода зарыентавана на так званыя перавагі ВЫШЭЙШАГА ЎЗРОЎНЮ, г. зн. асваенне амартызатараў трэцяй групы — двухтрубных з нізкім залішнім ціскам, якія на мове прафесіяналаў называюцца «паддутымі». Такія амартызатары ў СНД пакуль не вырабляюцца, што абяцае гродзенцам нядрэнныя перспектывы па расшырэнню рынку збыту сваёй прадукцыі.

ЯК «НЕБАРАКУ» ДА Ж…

На пачатку 90-х гадоў, калі ў самым разгары быў чаўночны бізнес, у крамах горада над Нёманам выстройваліся вялізныя чэргі за дзіцячымі веласіпедамі. Сотні і тысячы гродзенскіх вырабаў вывезлі ў суседнюю Польшчу, што само па сабе з'яўлялася для іх нядрэннай рэкламай. Да таго ж, імі зацікавіўся, пачаў купляць адзін камерсант з Германіі. Але як на вуліцы, так і ў эканоміцы не заўсёды «сонечна». Даражэла сыравіна, не хапала сродкаў на мадэрнізацыю вытворчасці, грошы, якія прапанаваў немец, азначалі для завода страты. Адным словам, заняпад. 100 тысяч дзіцячых веласіпедаў, якія калісьці выраблялі за год, цяпер маглі хіба што прысніцца.

● **Гродзенскія веласіпеды былі і застаюцца першым транспартным сродкам для многіх пакаленняў нашай дзятвы. Не так шырока, але вядомы яны і за мяжой: надзейнасць і прывабны знешні выгляд гэтай прадукцыі адзначаны германскім Знакам якасці. Па традыцыі асноўная ўвага ўдзяляецца веласіпедам для дзяцей ад 3 да 5 гадоў. Акрамя таго, асвоена вытворчасць веласіпедаў для дзяцей ад 6 да 10 гадоў з арыгінальнай канструкцыяй задняй вілкі як з закрытай рамай, так і з адкрытай для дзяўчынак. Па жаданню заказчыка магчымы розныя колерафактурныя рашэнні і камплектнасць.**

Людзі звальняліся з працы, усур'ёз загаварылі пра тое, што хутка на сваёй традыцыйнай галіне заводу давядзецца паставіць крыж. Аднак песімістычныя прагнозы, на шчасце, не спраўдзіліся. Нечакана для многіх «небарака» выжыў. Пра тое, якія «лекі» пры гэтым былі выкарыстаны, расказвае выканаўчы дырэктар таварыства з абмежаванай адказнасцю «Кронан» (старажытная назва Нёмана) Уладзімір Жданюк.

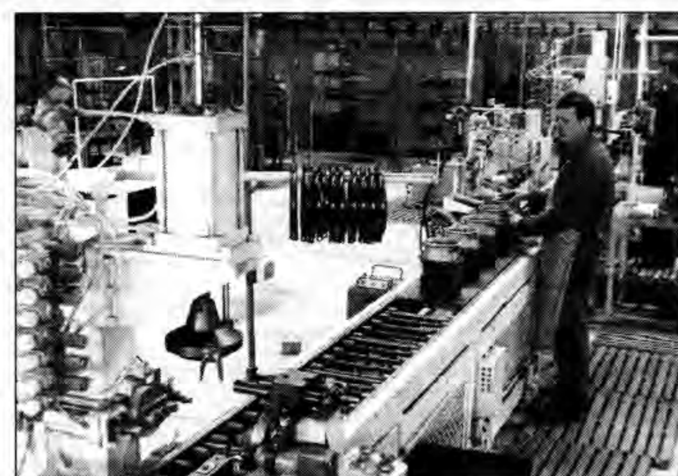
— Калі да механічнага цэха завода (я тады ўзначальваў гэтае падраздзяленне) далучылі веласіпедны ўчастак, апошні сапраўды знаходзіўся ў «ляжачым» стане. Але ў дырэктара з'явілася ідэя, як захаваць веласіпеды з гродзенскай маркай і калектыў. Было вырашана аб'яднаць намаганні завода і сталічнай фірмы «УСВ». Завод на 73 працэнты сфарміраваў статутны фонд новага прадпрыемства вытворчымі плошчамі, абсталяваннем. А мінчане накіравалі ў статутны фонд 2 мільярды рублёў. Так у ліпені мінулага года ўтварылася ТАА «Кронан». Дзякуючы падтрымцы з боку заснавальнікаў (і фінансавай, і камплектуючымі) мы перш за ўсё сур'ёзна ўзяліся за якасць веласіпедаў. Зрабілі больш прывабным іх знешні выгляд, набылі за мяжой шынку, сядло, педалі, ручку тормаза. Аднак на ўсё гэта патрэбна была валюта, а з ёй уз-

транспартныя сродкі, аўтобусы, тралейбусы, да 40 працэнтаў легкавых аўтамабіляў, вырабленых у СНД, сёння эксплуатуюцца з гродзенскімі вузламі. Ад іх прама залежыць бяспека і камфартабельнасць машын. Таму якасць і надзейнасць вырабаў — задача для завода першачарговая. Стаўка робіцца на перадавыя тэхнічныя рашэнні, на высакаякасныя камплектуючыя не толькі з краін СНД, але і з Германіі, Польшчы, Славакіі.

Удастоенаму за савецкім часам «Знака Пашаны» заводу ёсць чым ганарыцца і цяпер. Аднак і нявырашаных праблем безліч. Некаторыя фрагменты з жыцця калектыву — у сённяшняй публікацыі.

ма. Бліжэйшы ад Гродна вытворца амартызатараў ва ўсходнім накірунку, у Расіі, — за паўтары тысячы кіламетраў. А ў заходнім — літаральна за 500 кіламетраў, а далей заводаў гэтага ж профілю — як у добры сезон грыбоў у лесе. Толькі ў Брусэлі на складзе адной вя-

перашкаджае сур'ёзная праблема, звязаная з пратэкцыяністцкімі мерамі дзяржавы ў адносінах да сваіх вытворцаў. Дакладней, з адсутнасцю гэтых мераў. Мяркуйце самі. Каб палепшыць якасць прадукцыі, завод вымушаны некаторыя дэталі набываць па імпарту. Яны абкладва-

Звыш 30 гадоў завод выробляе тармазныя камеры для розных грузавых машын, аўтобусаў і тралейбусаў. Ва ўмовах рынку, каб не адстаць ад канкурэнтаў, гродзенцы пачалі вырабляць тармазныя камеры з энергаакумулятарам для аўтамабіляў «МАЗ», «КамАЗ», «КАЗ», «КрАЗ», аўтобусаў «ЛіАЗ», ЛАЗ, тралейбусаў завода імя Урыцкага. Яны маюць хуткарастармажваючае ўстройства з аўтаматычнай блакіроўкай, чым выгадна адрозніваюцца ад аналагічных імпартных вузлоў. Канструкцыя тармазных камер з энергаакумулятарам абаронена патэнтамі.

Чатыры спецыялізаваныя зборачныя лініі разлічаны на зборку 500 тысяч штук тармазных камер у год. За гродзенцамі справа не стане, аднак заказаў, на жаль, малавата.

...ЫВАЮЦЬ НЕ ЛЕПШЫ ЧАС У СВАЁЙ ГІСТОРЫІ, ...ДЛЯ ЗАХАВАННЯ АБ'ЁМАЎ ВЫТВОРЧАСЦІ ТРЭБА ...ЦЫІ, УКАРАНЯЦЬ ПЕРАДАВЫЯ ТЭХНАЛОГІІ

...абліва сёння, як паветра неабходна дзяржаўная падтрымка

абаротныя сродкі.

— **У сувязі з фінансавымі катаклізмамі ў Расіі, можа, варта пашукаць удачы ў іншых краінах?**

— Па вялікаму рахунку гэта нерэальна. Так, з сыравіны адной германскай фірмы мы выробляем для яе штокі амартызатараў (апошнім часам, праўда, справа неяк заглухла, бо партнёра, па яго словах, не задавальняюць чэргі на мяжы, груваcтая працэдура афармлення дакументаў). У Славакію пастаўляем дэталі для вогнетушыцеляў. Аднак па прычыне перанасычэння заходніх рынкаў тымі ж амартызатарамі замацавацца там па-буйному немагчыма. Бліжэйшы... домай фірмы заўсёды маецца ў запасе звыш трох мільёнаў амартызатараў.

Таму свае шанцы мы бачым у павелічэнні паставак аўтамабільных запчастак на айчынны рынак. У адрозненне ад бартэрных здзелак, гэта «жывыя» грошы, за кошт якіх цяпер, дарэчы, і выплачваем заробак. Але тут ...юцца падаткамі і пошлінамі на 36 працэнтаў ад кошту грузу. Гэта, зразумела, адмоўна ўплывае на сабекошт, а значыць, і канкурэнтаздольнасць нашых вырабаў. Парадаксальна, але факт: гатовая імпартная прадукцыя трапляе ў Беларусь на значна больш выгадных умовах, чым камплектуючыя для нашага завода. Чыіх жа вытворцаў мы ў такім разе абараняем?

— **Улічваючы някепскі імідж завода, кваліфікаваную і танную рабочую сілу, няўжо зусім няма надзей на інвестыцыі з далёкага замежжа?**

— Інвестары прыязджалі, прыглядаліся, апошні быў менавіта ў жніўні, калі ў Расіі здарыўся фінансавы абвал. Праз нас усе яны нацэльваюцца перш за ўсё на расійскі рынак, спакушала іх і перспектыва стварэння ў Гродне свабоднай эканамічнай зоны. Аднак апошняе пытанне вырашаецца марудна, а расійскі крызіс, напэўна, моцна напалохаў патэнцыяльных інвестараў. Але мы не апускаем рукі і, вядома, спадзяёмся на дзяржаўную падтрымку ў тых пытаннях, вырашэнне якіх ад нас не залежыць.

...а аўтаагрэгатаў — тармазныя камеры з ...артызатары, стойкі амартызатарныя, га... ...я вырабы. Іх асартымент у параўнанні з ...вялічыўся больш чым у тры разы. Што... ...юць 10—15 навінак. Нават за савецкім ...мства было значна менш праблем, кан... працавала так хутка і плённа. Аднак у ... і горкі прысмак па прычыне крызіснага ...ыцыйных спажыўцоў гродзенскіх выра... ...іі.

Наладчык Мікалай Антановіч працуе на аўтаматычнай лініі зборкі клапана сціскання амартызатара з камп'ютэрным кіраваннем. Гэтую тэхналогію славацкай фірмы «ВУМА» на заводзе ўкаранілі ў мінулым годзе і цяпер ужо відавочна, што не памыліліся, затраціўшы немалыя сродкі. Па-першае, лінія высокапрадукцыйная, скарачае да мінімуму ручную працу. А па-другое, дазваляе значна палепшыць якасныя паказчыкі, бо камп'ютэру неўласцівы так званы чалавечы фактар, ён стопрацэнтна вызначае і не прапускае дэталі, якія хоць крыху адступаюць ад вызначаных стандартаў.

Гэта — першы крок у напрамку аўтаматызацыі вырабу амартызатараў. Другім будзе аўтаматычная лінія па зборцы штока з поршнем, якую гродзенцы заказалі мінскаму заводу «Аўтапрамзборка».

Слесар мераў Віктар Матусевіч працуе з аўтаматызаваным стэндам для кантролю за дыяграмай амартызатарнай стойкі аўтамабіля «Масквіч-2141». Гасразліковае ТАА «Масквіч-Астра» было створана ў рамках рэструктурызацыі завода. У статутны фонд таварыства расіяне перадалі гэты стэнд і іншае абсталяванне. На якасць гродзенскіх вырабаў яны не скардзяцца.

...ДА ЖЫЦЦЯ ВЯРНУЛІ

...нікл і вядомыя праблемы. Таму наша думка пачала працаваць у напрамку вырабу высакаякасных камплектуючых у Беларусі. Закупілі абсталяванне, і цяпер самі будзем вырабляць сядло. На гродзенскім прадпрыемстве «Радыёхваля» размясцілі заказы па ручцы тормаза, педалях. Мы атрымалі дзяржзаказ, які сёлета ўжо значна перавыканалі. У параўнанні з мінулым годам аб'ёмы вытворчасці павялічыліся больш чым у чатыры разы. Вядома, тут не да скарачэння кадраў, наадварот, набралі каля трыццаці новых работнікаў. Заробак выплачваецца стабільна.

— А пакупнікі веласіпедамі задаволены?

— Інакш, мяркую, не было б столькі заявак ад гандлю. Аб цікавасці да нашых вырабаў сведчыць хаця б такая сітуацыя. Магазін месяц не разлічваецца. Тэлефануем туды: «Не плаціце — дык вярніце тавар». Аднак веласіпедаў у продажы ўжо няма.

— Моцна дастаецца ад неплацельшчыкаў?

— Цэнтральны таварны рынак Магілёва яшчэ з сакавіка вінаваты нам 126 мільёнаў рублёў, зразумела, што іх рэальная «вага» за гэты час значна зменшылася. А ўвогуле запазычанасць прадпрыемстваў Мінгандлю складае звыш мільярда рублёў. І гэта, заўважце, па тавару, які не залежваецца на складах і добра прадаецца. Цяпер мы вырашылі так: калі гандлёвая структура падводзіць нас з разлікамі, дык наступным разам яна атрымае прадукцыю толькі на ўмовах папярэдняй аплаты.

Вялікія страты прадпрыемства панесла, калі здарыўся фінансавы абвал у Расіі ў сувязі з 2-працэнтным бар'ерам па цане. Адразу ж значна падаражэлі расійскія трубы, метал, пластмаса. А дазволу на тое, каб падняць цану на веласіпеды, мы дабіваемся амаль месяц. Хаця, падкрэслю, нас не трэба пераконваць у тым, што прадукцыя для дзяцей павінна каштаваць як мага менш.

Дарэчы, я не разумею, чаму гандаль накручвае на цану веласіпеда ўдвая больш, чым яго вытворца. Чаму б 5 з гэтых 30 працэнтаў не аддаць нам, каб з'явіліся сродкі на пашырэнне вытворчасці? А задумак шмат. Напрыклад, хочам зрабіць трохколавы веласіпед для дзетак ад 2 да 5 гадоў. Магчыма, ужо ў наступным сезоне малышы яго атрымаюць.

На зборцы дзіцячых веласіпедаў шмат гадоў працуюць брыгадзір Данута Харашун, зборшчыца Марыя Бонтур і многія іншыя сапраўдныя прафесіяналы.

ЦІ АПОШНІ ГРАФІК,

альбо Колькі чакаць уваходзінаў членам КІЗ № 7 завода аўтаагрэгатаў?

Гісторыя гэтага, паводле праекта, 12-павярховага жылога дома па вуліцы Брыкеля ўжо абрасла ўсімі атрыбутамі валакіты — скаргамі, абяцанкамі. Аднак вышэй восьмага паверха будынак ніяк не падымаецца, хаця, калі верыць ранейшым графікам, ужо даўно павінны адгучаць песні на ўваходзінах. Што з гэтых графікаў? Так сабе, паперка. Не выканалі адзін план — «намалявалі» другі. Цяпер вось зноў вызначылі тэрмін заканчэння будоўлі — сакавік наступнага года. Аднак нешта не верыцца ў гэта калектыву індывідуальных забудоўшчыкаў завода аўтаагрэгатаў (КІЗ № 7), паколькі тэмпы работ на аб'екце па-ранейшаму чарапашыя.

Праект за сродкі завода быў распрацаваны яшчэ за савецкім часам. У пачатку 90-х гадоў выканалі нулявы цыкл, але на гэтым справа і заглухла. Потым, праўда, аб'екту пашанцавала: у адпаведнасці з указам прэзідэнта Беларусі ён трапіў пад льготнае крэдытаванне дзяржавай з той мэтай, каб рэальна закончыць будаўніцтва. Дакладней, дзяржава бярэ на сябе 90 працэнтаў фінансавання, а астатнія 10 працэнтаў — за членамі КІЗа. У спіс гэтых сарака шчаслівчыкаў увайшлі па заводскай жыллёвай чарзе, усім забудоўшчыкам ужо за 30, а некаторым хутка на пенсію.

Нядаўна старшыня КІЗ № 7 Чэслаў Багушэвіч звярнуўся з пісьмом у аблвыканкам і да кіраўніцтва трэста «Будбытрамонт»: «Трэст сістэматычна не выконвае ўзятыя на сябе абавязацельствы. Цяпер работы па кладцы вядуцца на ўзроўні восьмага паверха. Аб'ект не ўкамплектаваны рабочымі кадрамі. На неаднаразовыя звароты КІЗа да кіраўніцтва трэста апошняе адказвае толькі абяцанкамі, а таксама тлумачэннямі, што рабочыя будаўнічых спецыяльнасцяў цяпер з'ехалі ў Расію, дзе больш высокая аплата працы. У адносінах да фінансавання прэтэнзій няма, яно ажыццяўляецца ў адпаведнасці з графікам. Таму міжвольна ўзнікае пытанне: куды зрасходаваны выдзеленыя дзяржавай грошы? Усё гэта прывяло да падаражання аб'екта, выдзялення дзяржавай дадатковых крэдытных рэсурсаў».

Вядома, на недахват будаўнікоў спаслацца можна. Але звернем увагу на такую дэталь. Па словах Чэслава Багушэвіча, ніхто на гэты аб'ект «за вушы» трэст не цягнуў. Яго кіраўнікі самі прапанавалі КІЗу свае паслугі, абяцалі працаваць у дзве змены і своечасова ўсё выканаць. Цяпер таксама абяцаюць, але пры ўмове дадатковага фінансавання. А на дзяржаўныя сродкі можна разлічваць толькі пры ўмове, што 10 працэнтаў ад гэтай сумы заплацяць самі забудоўшчыкі. «Людзі не ў стане гэта зрабіць, — кажа Чэслаў Багушэвіч. — Некаторыя яшчэ не разлічыліся з даўгамі па першаму 10-працэнтнаму ўзносу. Застаецца адна надзея на родны завод».

Але дзе гарантыя, што і гэтыя грошы не «ляснуць» разам з чарговым графікам работ?

Матэрыялы выпуску падрыхтаваў Барыс ПРАКОПЧЫК, фота Яраслава ВАНЮКЕВІЧА.

КІРМАШ

ШТОТЫДНЁВЫ РЭКЛАМНЫ ВЫПУСК

№ 47 (165)

ПРАДАЕЦЦА ДОМ

■ Дом у в. Нарач, ёсць хлеў, гараж. *Тэл. у Мядзельскім раёне 4-66-23.*

■ Дом у Лагойскім раёне, участак 40 сотак. *Тэл. у Лагойску 5-43-66, пасля 17.00.*

■ Тэрмінова цагляны дом з усімі выгодамі ў Лепельскім раёне. Т*эл. у Вілейцы 5-22-90, да 17.*

■ Дом 6х15, 13 сотак пад дачу ў в. Колкі Клецкага раёна. *Тэл. 4-45-46.*

■ Дом цагляны з усімі выгодамі, гараж, г/пабудовы, участак 10 сотак у г. Быхаве або мяняю на кватэру ў Мінску. *Тэл. у Быхаве 2-15-04.*

■ Дом з г/пабудовамі ў г. Хойнікі, маецца гараж, сад, участак 30 сотак або мяняю на кватэру, магчымы варыянты. *Тэл. (8-01592) 3-63-92.*

Драўляны дом у цэнтры Слуцка, сад, 9 сотак. Т*эл. 4-56-25.*

■ Новы блочны дом 10х10, г/пабудовы, лазня, водаправод, участак 1 га ў Чашніцкім раёне. *Тэл.: (8-219) 4-76-51, 4-76-92, Люда.*

■ Палова жылога дома з гаражом, хлевам, водаправодам, прысядзібным участкам. *Звяртацца: 211480, г. Ушачы, зав. Е. Лось, 4.*

■ Дом, абкладзены цэглай, маецца гараж, хлеў, капцільня на станцыі Параф'янава (1000 у.а.), або мяняю на л/аўтамабіль. *Тэл. у Докшыцах 2-46-34.*

■ Дом у цэнтры г. Слоніма, з усімі выгодамі або мяняю на дом ці кватэру ў Нясвіжы. *Тэл. у Нясвіжы 5-31-53, 5-54-31.*

ПРАДАЕЦЦА АЎТАМАБІЛЬ

■ «ГАЗ-53Б» у добрым стане — 750 у.а. *Звяртацца: 222626, Нясвіжскі раён, в. Слаўкава, вул. Школьная, 29.*

■ «Аудзі-100» 1979 г.в., 1,6 л, растаможаны — 700 у.а. *Тэл. у Нясвіжы 5-38-39.*

■ «VW-Пасат», турба-дызель, 1987 г.в. *Тэл. (8-02156) 2-48-84, увечары.*

■ «ВАЗ-2105» 1981 г.в. — 1300 у.а., торг. *Тэл. у Докшыцкім раёне 2-40-64.*

■ «Масквіч-2140» 1988 г.в. у выдатным стане — 1000 у.а. *Тэл. у Смаргоні 3-62-70.*

■ «Масквіч-2140» 1985 г.в., капрамонт 1997 г. Цана па дамоўленасці. *Тэл. у Клецкім раёне 4-45-46.*

■ Мікрааўтобус «Баркас-В1000» 1989 г.в. у добрым стане — 1350 у.а. *Тэл. у Беразіно 5-53-69.*

■ «Форд-Сіера» 1984 г.в. у добрым стане. *Тэл. у Вілейцы 5-34-36, пасля 18.00.*

■ «Нісан-Блюберд» 1987 г.в., дызель, 2 л, 5 КПП, «мокры асфальт», у выдатным стане. *Тэл. у Нясвіжы 5-46-45, да 16.00, Буко.*

■ «Аудзі-90» 1985 г.в. у добрым стане, бензін, 2 л, люк, цэнтр, замок у Валожыне. *Тэл. 5-52-85.*

■ Матацыкл «ІЖ-3к» з каляскай і новым 1-цыліндравым рухавіком — 120 у.а. *Тэл. (8-01592) 3-63-92.*

■ «МАЗ» з прычэпам, магчыма паасобку. *Тэл. (017) 241-19-42.*

■ «ЗІЛ-554М» 1990 г.в., самазвал, бензін, рухавік-8, «МАЗД-626», бензін, 1986 г.в., цана па дамоўленасці. *Тэл. у Лепельскім раёне 2-41-74.*

■ «Масквіч М-2140» 1987 г.в., газ-бензін, адзін гаспадар. Нядорага. Т*эл. (017)259-02-66.*

■ «ВАЗ-21063» 1987 г.в. у добрым стане — 2000 у.а. *Тэл. (8-01597) 2-54-55.*

■ «ГАЗ-21» («Волга») 1969 г.в., у добрым стане, цана па дамоўленасці. Т*эл. у Смаргоні 3-30-05.*

■ «Таўрыя» 1995 г.в.; рухавік «ГАЗ-24» б/к. *Тэл. у Нясвіжскім раёне 5-41-84 пасля 19.*

ПРАДАЕЦЦА РОЗНАЕ

■ Усе з/ч да «Масквіча-2140» у выдатным стане. *Тэл. у Карэліцкім раёне 2-85-73.*

■ Шыны «Бі-391», «НІІШП-Ралі». *Тэл. у Бабруйску 3-73-93.*

■ Трактар «МТЗ-50», прычэп «2ПТС-4». Т*эл. у Навагрудку 2-24-15.*

■ Газавая калонка, новая. *Тэл. у Нясвіжы 5-38-39.*

■ «МТЗ-80» з прычэпам і плугам; «Т-25» — усё ў добрым стане. *Тэл. у Глыбокім 2-48-84.*

■ Рухавік дызельны, 24 к.с. — 380 у.а. *Тэл. у Докшыцкім раёне 2-40-64.*

■ Сухі корань жэньшэню. *Тэл. у Смаргонскім раёне 7-32-06.*

■ Лес абпілаваны на 14 см на зруб 7х9, дошкі неабрэзныя 25 мм (нядорага). Т*эл. у Клецкім раёне 4-37-08.*

■ Натуральнае масла: какавы, чайнага дрэва, жажоба, сквеленавае. *Тэл. 253-92-26.*

■ Бульба і л/а «ЗАЗ» на з/ч. *Тэл. у Чэрвеньскім раёне 4-52-24.*

■ Матаролер «Муравей» (грузавы); сучка пароды такса. *Тэл. у Жлобіне 9-64-55.*

■ Трактар «Т-16». *Тэл. ва Ушацкім раёне 2-61-48.*

■ Трактар «Т-25».

■ Зруб 5х7 у «чысты вугал» у в. Белае Ушацкага раёна. *Тэл. 2-61-48.*

■ Тэлевізар ч/б «Электрон-2» — 25 у.а. *Тэл. 243-21-33*

■ Жарэбчык (6 месяцаў) цяжкавознай пароды. *Тэл. у Валожынскім раёне 3-54-28 (сусед).*

■ Паліто зімовае 46—48 памеру са штучным каўняром, новае, танна. *Тэл. 243-21-33.*

■ Плуг 3-корпусны. *Тэл. у Глыбокім (8-256) 2-31-97.*

■ З/часткі да «М-2140» танна; выробленыя авечыя шкуры, чорныя. *Тэл. у Воранаве 9-37-35, пасля 19.*

■ Тэлевізар ч/б «Гарызонт» б/к; вёслы да гумавай лодкі — цана па дамоўленасці. *Тэл. у Мядзельскім раёне 4-85-64, да 16.00, Дзіма.*

■ Электражорны, электрапіла, рухавік да «МТЗ-50». *Тэл. у Ст. Дарогах 5-57-25.*

РОЗНАЕ

Бяру спадарожнікаў за аўтамабілямі на нямецкую граніцу (да радні). *Тэл. у Валожыне 5-82-90, пасля 19.00.*

■ Мяняю дом у Слоніме на Нясвіж, маецца тэлефон, прыродны газ, гараж, прысядзібны ўчастак. *Тэл. у Нясвіжы 5-31-53, 5-54-31.*

■ Мяняю кватэру 2-пакаёвую ў г. Смаленску на Мінск. *Тэл. (017) 232-56-39.*

■ Мяняю кватэру 2-пакаёвую ў Полацку на Мінск, прыгарад, або прадам. *Тэл. (01713) 7-33-45 (Пухавічы).*

■ Ксеракопія, 2 тыс. руб., мін. 300 копій. *Тэл. 253-92-26.*

■ Мяняю 2-пакаёвую прыватызаваную кватэру ў г. Салігорску на 2-пакаёвую ў г. Жодзіна, або прадам. *Тэл. у Салігорску 2-55-31 — раб., 2-36-86 — хатні.*

■ Рамонт любой імпартнай электронікі. *Тэл. (017) 228-68-82.*

■ Здам у арэнду цагляны гараж з ямай і святлом, маецца тэхнічны пашпарт, або прадам. *Тэл. у Слуцку 4-39-24.*

■ Мяняю «Т-150» на «МТЗ» (можна сапсаваны), або куплю да 1000 у.а. *Тэл. у Маладзечне 5-13-55.*

КУПЛЮ

■ Тэрмінова жыллё ў Гродне ці Лідзе (да 6 тыс. у.а.). у дадатак — «ВАЗ». *Тэл. (8-017) 502-78-90.*

■ Энцыклапедычны зборнік «Народы Амерыкі», том першы. *Тэл. у Нясвіжы 5-45-93.*

■ Цагляны дом (танна) у Лагойскім ці Дзяржынскім раёнах. *Тэл. у Мінску 266-98-91.*

■ Трактар «Т-25» у любым стане з навяснымі агрэгатамі. *Тэл. у Глыбокім 2-48-84, 2-12-65.*

З снежня ў рамках акцыі «Моладзь супраць СНІДу» ў мінскім Палацы спорту выступіць група «Руки вверх». Пачатак у 19.00.

ПРОДАЕМ

КРУПОРУШКИ

для производства крупы

перловой, ячневой и гороха.

Производительность до 250 кг/час.
Срок окупаемости — 25 рабочих смен.

Предпродажное тестирование на действующем производстве

(017) 502-64-40, 502-64-44, 502-62-69, факс 502-64-64.

ВОЗМОЖЕН БАРТЕР НА ЯЧМЕНЬ

Асабістае жыццё

Аб. 928. Шукаю спадарожніка жыцця з Гродна ці Ліды. Мне 38, рост 168, прывабнай знешнасці, адукацыя вышэйшая. Жыццё не склалася, зараз адзінота, сум... Ты мая апошняя надзея, я зраблю цябе шчаслівым. Таццяна.

Аб. 929. Пазнаёмлюся з мужчынам 55 гадоў для стварэння сям'і на падставе ўзаемнай павагі. Аб сабе: жыву ў Бабруйску, мне 54 гады, рост 170.

Аб. 930. Пазнаёмлюся з жанчынай не схільнай да паўнаты. Аб сабе: 48 гадоў, рост 160, без ш/звычак. Пісаць: 231614, п/а Курылавічы Мастоўскага раёна, Каранчуку В. М.

Аб. 931. Пазнаёмлюся з мужчынам да 50 гадоў. Аб сабе: 43 гады, жыллём забяспечана, дзеці дарослыя, г. Смаргонь.

Аб. 932. Сімпатычная, інтэлігентная жанчына, 42/157/55, маю жыллё, пазнаёмлюся з мужчынам, які не злоўжывае алкаголем. Адукацыя сярэднетэхнічная (Гомельская вобл.).

Аб. 933. Пазнаёмлюся з жанчынай адпаведнага ўзросту (магчыма інвалідам II групы) для стварэння сям'і. Пажадана фота. Аб сабе: Скарпіён, 27/176/75, згодзен на пераезд.

Аб. 934. Прыгожая высокая жанчына, 32/180/100, пазнаёміцца з сур'ёзным мужчынам для стварэння сям'і, маю сына 6 гадоў (Мінская вобл.).

Аб. 935. Мікалай, 33 гады, высокі, без ш/звычак, жыву ў сельскай мясцовасці, пазнаёмлюся з добрай дзяўчынай 23–30 гадоў для стварэння сям'і (Гомельская вобл.).

Аб. 936. Пазнаёмлюся з сімпатычнай жанчынай (можна з дзіцем), забяспечанай жыллём, для сумеснага жыцця ва ўзросце 21–35 гадоў, пажадана з Гомеля ці Гомельскай воб. Аб сабе: Анатолій, 28/164, разведзены, маю палову дома ў вёсцы, згодзен на пераезд.

Государственное предприятие «БЕЛОРУССКИЙ МЕЖБАНКОВСКИЙ РАСЧЕТНЫЙ ЦЕНТР»

приглашает принять участие в тендере на поставку оборудования и программных средств для создания системы автоматизированного документооборота и межбанковской электронной почты. Валюта платежа по договору — белорусские рубли.

Пакет тендерных документов можно получить по адресу: *г. Минск, ул. Кальварийская, 7, комн. 605.*

Просим доставить ответ, оформленный в виде коммерческого предложения, информации о фирмах-производителях и проект договора в запечатанном виде Вашим курьером в срок до 17 декабря 1998 г. по вышеуказанному адресу.

Предложения и дополнительные материалы, поступившие после указанного срока, к рассмотрению не принимаются.

Коммерческое предложение должно содержать:

1. Предложения по поставке оборудования и программных средств, требующихся для создания системы.

2. Проект договора.

3. Предложения по установке и запуску оборудования.

Наличие соответствующих лицензий и сертификатов обязательно.

Справки можно получить по телефонам: 223-91-66; 223-99-66.

ГП трест «БЕЛТОРГСТРОЙ»

на конкурсной основе производит продажу части административно-вспомогательного корпуса

по адресу: ***г. Минск, ул. Стебенева, 5***

Общая площадь 462 кв. м.

Начальная цена 3 500 млн. руб.

Конкурс состоится 30 декабря 1998 г. в 15.00 по адресу:

Минск, ул. В. Хоружей, 31, комн. 107

Заявления с комплектом документов принимаются по вышеуказанному адресу до **29 декабря** с. г. включительно, кроме выходных, с 9.00 до 17.00.

Справки по телефону (017) 234-56-23.

Продаем:

■ Москвич ИЖ-2715, 1998 г.в.

■ Прицеп для ЗИЛа, КАМАЗ, опрокидывание на 3 стороны.

Купим:

■ Дизтопливо, А-76.

Тел.: (017) 274-86-44; 230-34-87; 277-27-53.

ВІНШАВАННІ

Шчыра віншуем з 70-годдзем дарагую **Ганну Трафімаўну ЯРОХА.** *Жадаем здароўя, дабрабыту і доўгіх гадоў жыцця.*

Дзеці, унукі, г. Віцебск.

Віншуем з днём нараджэння ***Грышу, Рэгіну, Дзіму і Сашу БАЛАШОВЫХ*** *з г. Мінска. Жадаем моцнага здароўя, шчасця ў вашай сям'і.*

Сям'я Паплёўкі, г. Жодзіна.

Сардэчна віншуем сына ***Віктара НОВІКА*** *з в. Ляшчанка Шчучынскага раёна з 30-годдзем. Жадаем здароўя, шчасця, дабрабыту і даўгалецця.*

Бацькі, в. Красная.

ШАНОЎНЫЯ ЧЫТАЧЫ!

Просім аб'явы ў газету «Звязда» дасылаць на беларускай мове. Гэта забяспечыць дакладнасць і хуткасць іх публікацыі.

Калектыў Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь выказвае глыбокае спачуванне старшаму інспектару Вярхоўнага суда Мяркулавай Валянціне Іванаўне ў сувязі з напаткаўшым яе вялікім горам — смерцю БАЦЬКІ.

ПРЕДПРИЯТИЕ ЗАКУПАЕТ

СЕМЕНА РАПСА

пищевого 1-го класса

ПРЕДОПЛАТА.

Тел./факс (017) 226-37-89
тел. (017) 226-37-88.

• Згубленую пячатку і вуглавы штамп гаражнага кааператыва «Луч-1» **лічыць несапраўднымі.**

• **Куплю** квартиру, комнату в Минске. *Тел. (017) 220-06-40.*

ПОКУПАЕМ

ЯЧМЕНЬ, ГОРОХ продовольственный

Тел.: (017) 502-62-69, 502-64-40, 502-64-44, факс 502-64-64

ЗВЯЗДА

Купон для бясплатнай прыватнай аб'явы

Запоўніце разборліва, выражце і вышліце на адрас рэдакцыі 220013, Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 А.

АБАВЯЗКОВЫЯ звесткі не для друку: ваша прозвішча, адрас, хатні тэлефон.

Тэлефон для даведак 232-31-98.

Увага! Неразборліва запоўненыя купоны не разглядаюцца і не вяртаюцца.
Пры віншаванні ўказвайце прозвішча, імя, імя па бацьку таго, каго трэба павіншаваць.

Абутковы рынак Беларусі сёння, бадай, адзін з самых багатых па асартыменту ў параўнанні нават з прамысловымі таварамі ці прадуктамі харчавання. Пры гэтым колькасць імпартуемых ботаў, чаравікаў і сандалетаў ці то па дзяржаўнай лініі, ці з дапамогай «чаўнакоў» наўрад ці перавышае палову ад агульнай колькасці гэтага тавару. Большая частка ўсё ж прыпадае на долю родных вытворцаў, прадукцыя якіх апошнім часам практычна не ўступае лепшым замежным аналагам. Сярод айчынных абутковых майстроў высока каціруецца таварыства з абмежаванай адказнасцю «Прадпрыемства «Марко», ужо пяты год «прапісанае» ў Віцебску. З канвеера фірмы штодзень сыходзіць модны і стыльны абутак, які падабаецца не толькі дарослым, але і дзецям.

Сёння наш суразмоўца — прэзідэнт абутковага прадпрыемства «Марко» Мікалай Мартынаў, які, дарэчы, у свой час быў яе заснавальнікам.

Таварыства з абмежаванай адказнасцю. «Прадпрыемства «Марко»:

АБУТАК НА ЎСЕ ЧАСЫ, МОДНЫ СТЫЛЬ І КАМФОРТ

Мікалай МАРТЫНАЎ, прэзідэнт ТАА «Прадпрыемства «Марко»

«Як мінімум, наша фірма гарантуе вам добры настрой»

— МІКАЛАЙ ВАСІЛЬЕВІЧ, на думку многіх, сённяшні поспех у рабоце вашага прадпрыемства — гэта не толькі самаадданасць і прафесіяналізм супрацоўнікаў фірмы, але і тое, што яе назва «Марко» сугучная з італьянскім абуткам «Марко Пола».

— Ведаеце, пры такой фантазіі можна далёка зайсці і «раскапаць» яшчэ некалькі «сугучных» фабрык. Магчыма, і ёсць нешта станоўчае ў падабенстве назваў. Але галоўнае ўсё ж такі ў іншым. Ды і калі фірма стваралася, а гэта было ў канцы 1990 года, неяк аб тым, каб быць «двайніком» нейкага замежнага сіндыката, не задумваўся.

— Проста «Мартынаў і ...»

— ...і тэхнічны дырэктар Кавалькоў. Наогул спярша фірма наша складалася з некалькіх чалавек. Пачыналі зарабляць капітал на некаторых гандлёва-прадпрымальніцкіх аперацыях. Да таго ж мелі невялікі ўчастак па шыццю адзення. І толькі апошнія гады чатыры прадпрыемствы «Марко» перайшлі ў асноўным на вытворчасць абутку. За кошт прыбыткаў змаглі адбудаваць сабе выдатныя рабочыя карпусы, атрымаўшы ў дзяржавы ў бестэрміновую арэнду зямлю. Так атрымалася, што яна ў нас не пуставала.

— Калі вы атрымлівалі статус абутніка, вас не палохаў той факт, што Віцебск зараз — гэта своеасаблівая абутковая мекка, дзе нямала прадпрыемстваў-канкурэнтаў — «Чырвоны кастрычнік», «Белвест»...

— Ну і што з гэтага? Дарэчы, да таго, як стаў самастойна зарабляць на хлеб і даваць гэта зрабіць іншым, я год адпрацаваў на «Белвесце» і, мяркую, добра ведаў усю «кухню», звязаную са стварэннем новага прадпрыемства. Хоць, чаго граху таіць, — цяжкавата было асвойваць азы прадпрымальніцтва. Не аднойчы і гузакі набіваў. Але ж час расставіў усё на свае месцы. І сённяшняе таварыства з абмежаванай адказнасцю «Марко» — гэта ўжо сплаў дзелавых ідэй, разумнай думкі, творчых фантазій. Прабачце за такое лірычнае адступленне, бо праблем хапала і тады, а цяпер іх менш не стала, нягледзячы на нажыты капітал.

— Дарэчы, стабільнасць вашага прадпрыемства, асабліва сёння, у немалой ступені залежыць мабыць ад нямецкіх партнёраў фірмы «EWIMEX».

— Сапраўды, гэта так. Германскі бок у свой час выступіў сузаснавальнікам «Марко» і зараз аказвае нам садзейнічанне ў рабоце. Напрыклад, заходнія калегі прадастаўляюць нам таварныя крэдыты. Праўда, разлічвацца за іх, у сувязі з апошнімі крызіснымі падзеямі ў Расіі і Беларусі, становіцца ўсё цяжэй, бо канверсаваць нашы «зайчыкі» ў СКВ практычна немагчыма, а расійскі рынак, як вы ведаеце, не перастае трэсці. Але ж мы трымаемся не толькі на крэдыце даверу «EWIMEX», але і дзякуючы валютнаму крэдыту Еўрапейскага банка рэканструкцыі і развіцця. Дарэчы, яго таксама трэба вяртаць у «цвёрдай валюце». А дзе яе ўзяць — гэта ўжо праблема.

— Мікалай Васільевіч, падзеі жніўня ў Расіі зараз усе вытворцы згодны лічыць асноўнай прычынай спаду на сваіх прадпрыемствах.

— Думаю, не трэба быць вялікім палітыкам, каб разабрацца ва ўсіх гэтых эканамічна-палітычных драмах. Пагадзіцеся, што сёння ні ў Беларусі, ні ў Расіі, ды і на прасторах былога Саюза няма прадпрыемства, якое б прама ці ўскосна не закрануў крызіс. Менавіта наша фабрыка апошнія некалькі гадоў была вельмі цесна «завязана» на рынак братняй рэспублікі. Усё ішло, як кажуць, добра. І раптам як абухом па галаве. Таму, хоць агульныя аб'ёмы вытворчасці абутку мы захавалі, колькасць пастаўляемага ў Расію тавару значна скарацілася. Хоць гэтае змяншэнне паставак не ў нашых інтарэсах, бо, як бы там ні было, а расійскі рубель можна без вялікіх цяжкасцяў канверсаваць у любую валюту. Так што па магчымасці будзем старацца выйсці, як мінімум, на «старыя» паказчыкі.

— Што сёння ўяўляе сабой ТАА «Прадпрыемства Марко» ў лічбах?

— Калі ласка. Штомесяц з канвеера сыходзіць звыш 100 тысяч высакаякаснага мужчынскага, жаночага і дзіцячага абутку. Дарэчы, жаночы асартымент не такі ўжо багаты, бо яго мы пачалі асвойваць не так даўно.

Зараз кожны месяц асвойваецца 5-6 новых мадэляў. І працэс абнаўлення праходзіць рэгулярна, за што, безумоўна, трэба сказаць вялікі дзякуй нашым мадэльерам. Яшчэ пахвалюся некаторымі лічбамі. З больш чым 1100 працуючых у сістэме «Марко» амаль тры дзесяткі — інваліды самых розных груп. Гэтыя людзі працуюць на пашыве жаночых скураных сумачак. І, паверце, не проста «адбываюць нумар» ці лічацца ў штаце, а робяць даволі высакаякасны і прывабны тавар, прычым даволі танны ў параўнанні з італьянскімі ці нямецкімі ўзорамі.

— Мікалай Васільевіч, геаграфія паставак абутку ад «Марко» абмяжоўваецца толькі беларуска-расійскім рынкам?

— У асноўным так. Пастаянная доля Расіі была 40 працэнтаў ад агульнай колькасці выпускаемай прадукцыі. Ільвіная доля застаецца на айчынных прасторах. Крыху спрабавалі гандляваць з краінамі Прыбалтыкі, Украінай.

— Такі накірунак у рабоце, як фірменны гандаль, вам знаёмы?

— Вядома, прычым вельмі добра. Свае фірменныя гандлёвыя кропкі мы маем як у Беларусі, так і ў Расіі. Усяго пакуль каля дзесятка такіх магазінаў. Не варта многа гаварыць пра іх ролю ў жыцці прадпрыемства. Акрамя штодзённай «жывой» выручкі гэта яшчэ і стыль работы ўсяго прадпрыемства «Марко», яго твар. А яго, паверце, вельмі важна мець чыстым перад сваімі пакупнікамі, каб яны не адварочваліся.

— Патэнцыяльны пакупнік можа прайсці міма тавару, калі на ім цэннік «куслівы».

— Безумоўна, таму цэнавая палітыка — гэта вельмі важны элемент нашай работы, асабліва цяпер, калі пакупная здольнасць народа ў сувязі з крызіснымі з'явамі ў эканоміцы рэзка зменшылася. Мы стараемся прадаваць тавар, вядома, не на страту сабе, але з вельмі невялікай гандлёвай надбаўкай. Гэта ў большай ступені дотычыцца фірменных магазінаў.

— Як уплывае на агульную жыццядзейнасць фірмы прысутнасць шматлікіх суседзяў-вытворцаў, якія таксама гатовы не «спаць у шапку», а прыцягваць на свой бок пакупнікоў.

— Пра канкурэнцыю можна гаварыць бясконца, бо кожная выпушчаная на нейкім прадпрыемстве пара абутку — гэта ўжо канкурэнцыя. Але ж гэта нармальная з'ява, стымул для больш дасканалага фарміравання цаны, пошукаў новых мадэляў і распрацовак. Як гаворыцца, на тое і шчупак у моры, каб карась не драмаў. Глядзіш на калег, якія развіваюцца, і адразу з'яўляецца жаданне не адставаць, таму што як толькі спыніўся на імгненне, адстаў у нечым — і адразу ж адчуваеш, што цябе зацягнула ў нейкае балота. І хуценька імкнешся нагнаць упушчанае.

— Мікалай Васільевіч, самым лепшым доказам таго, што гаспадар варушыцца, а не сядзіць склаўшы рукі ля канвеера, з'яўляецца выпуск нечага новенькага, арыгінальнага, аб чым нават і меркаваць не могуць у стане «ворагаў».

— Здзіўляць, вядома, заўсёды прыемна. Тымі ж новымі мадэлямі. Праўда, хутка «Марко» павінна паўстаць перад сваімі пакупнікамі ў зусім новым святле. Праз нейкі час на паток, магчыма, будзе запушчаны высакаякасны і модны спартыўны абутак.

— Адкуль, калі не сакрэт, прыйшла думка пачаць абуваць народ у кеды і красоўкі?

— Калі шчыра, то пры наведванні ў сярэдзіне гэтага года нашага прадпрыемства прэзідэнтам краіны Аляксандрам Лукашэнкам ён выказаў пажаданне, каб наша фірма з'явілася пачынальнікам новай справы: распрацавала і арганізавала серыйны выпуск добрага спартыўнага абутку. Першыя яго ўзоры ў нас ужо ёсць. Астатняе — справа часу.

— Поспех фірмы ў многім залежыць ад камплектуючых. Хто вашы пастаўшчыкі?

— Скураную сыравіну нам пастаўляе Бабруйскі гарбарны камбінат, Смілавічы, Гатава. Не буду крывіць душой, але яна магла б быць больш якаснай, бо ад яе залежыць 50 працэнтаў поспеху пры рэалізацыі.

Вусцілку для абутку нам вырабляе ўжо магілёўскае прадпрыемства «Хімвалакно»; і дзякуй ім за гэта, бо цяпер для атрымання ўказанай абутковай дэталі не трэба траціць валюту. А яна ідзе пакуль на закупку розных хімікатаў, футра для пашыву зімовага абутку, хоць у нас ёсць свой футравы камбінат. Але да гэтага часу ён не ўзяў ініцыятыву, каб наладзіць цеснае супрацоўніцтва з «Марко». Тады нам не прыйшлося б за валюту купляць футравыя «запчасткі» ў Італіі ці Германіі.

— Мікалай Васільевіч, можна спадзявацца, што ў хуткім часе ваша пажаданне стане рэальнасцю. Тым больш, што наперадзе новы год.

— Так, снежань — гэта месяц клопатаў наконт таго, як сустракаць Каляды, праводзіць навагоднія святы, але найперш гэта прыемныя пошукі падарункаў.

— Вашы пажаданні ў навагоднім ракурсе?

— Не буду арыгінальнічаць, а скажу як спецыяліст абутковай галіны. Акрамя традыцыйных віншаванняў хацелася б пажадаць, каб калі не ўсе, то большасць людзей змаглі набыць абутак з фірменным значком «Марко» і сустрэлі Новы год у абноўцы і цяпле. Думаю, што аб пакупцы яны не пашкадуюць, бо фірма гарантуе разам з якасцю і камфортам яшчэ і добры настрой.

Матэрыялы старонкі падрыхтаваў Уладзімір ЗДАНОВІЧ.
Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

На ўчастку аддзелкі — упакоўшчыца Юлія УРУБЛЕЎСКАЯ і намеснік дырэктара Людміла УРУБЛЕЎСКАЯ.

На падрыхтоўчым участку.

КРАСА І СІЛА

АНТАЛОГІЯ БЕЛАРУСКАЙ ПАЭЗІІ

«Я ПАВІННА АХОЎВАЦЬ КАРЭННІ ДРЭВА СВАЙГО»

Люблю Жэню Янішчыц і, як мне здаецца, у нас любоў была ўзаемнай з першай нашай сустрэчы. Прысвяціў ёй два вершы, адзін з іх пакуль нідзе не надрукаваны. Пасля выхаду маёй першай кніжкі, якую яна рэдагавала разам з Анатолем Грачанікавым, за тыдзень да яе трагічнай смерці ці не дзве гадзіны з ёю размаўлялі. Якая яна была шчаслівая, як свяцілася, як прыгожа распавядала пра сына, пра новую кватэру над Свіслаччу, пра задумы ў паэзіі, пра мары на наступнае жыццё.

Жэня, Жэнечка Янішчыц... Самая шчымлівая, трапяткая наша паэтка.Тады, пры апошняй нашай сустрэчы, падарыла мне выбранае са сваёй паэзіі за 20 гадоў. Можна было б амаль кожны пяты яе верш даваць у «Анталогію», а мне лёг на душу самы ранні — «Ля ложка хворай маці». Сёння ўначы зноў плакаў над ім і нават не таму, што ў мяне таксама маці, як зязюля, хворая-хворая, сядзіць адна ў хаце. Калі «дзіцяці Палесся» задалі пытанне: «Самае моцнае ўражанне жыцця, якое пакінула след у Вашай паэзіі?», дык Жэня адказала так, як, мабыць, думае кожны з нас: «Жыццё маёй маці. Я заўсёды здзіўляюся яе ашаламляльнай энергіі ў зграбнай, прыгожай ды спрацаванай постаці... Яе лёс мог бы скласціся зусім іначай, каб не было вайны. Сем класаў польскай школы, скончаных на «выдатна»! Адукаваны і любімы муж, якога фашысты расстралялі ў 44-м годзе за сувязь з партызанамі. Цудам ацалелая, з грудным дзіцем на руках. Нечаканая смерць затраўленага бацькі — майго дзеда. Бескарыслівае служэнне сваім малодшым сёстрам: вывучыліся, дзякуй. Усё жыццё — праца, карпатлівая і чэсная праца...»

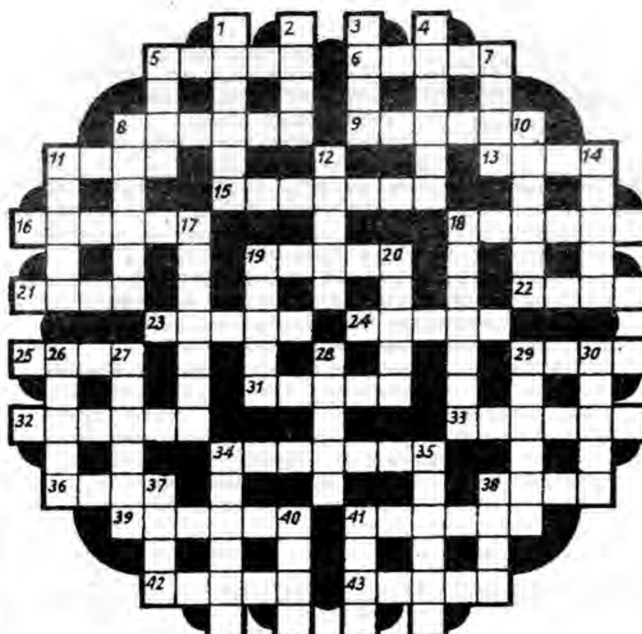
Жэні ўжо няма, а маці Марыя Андрэеўна жывая, сын расце. Дай Бог ім здароўя. Паназывалі яе імем вуліцы і ў Пінску, і ў вёсцы, стварылі сябры музеі, а Жэні ўсё адно няма. Толькі памяць, толькі вершы. Добрая памяць, душэўныя, зямныя вершы, хоць сама заўсёды лунала ў нябёсах.

P.S. 20 лістапада Яўгеніі Янішчыц споўнілася б 50 гадоў. 4 снежня а 16-й гадзіне ў музеі Янкі Купалы адбудзецца вечарына памяці нацыянальнай паэткі. Усіх, хто яе памятае і любіць яе творчасць, запрашаем на вечарыну.

Ля ложка хворай маці

Ты ляжыш не на ложку,
а ў жытневым полі.
Мама!
Так мне рукі тваё
е не балелі ніколі.
То пасланы ў пакоі не ходнікі —
саматканыя сцежкі-дарогі.
Мама!
Так ніколі твае не балелі мне ногі.
Я прыйшла, як заўжды, цішынёю
тваёю сагрэцца.
Мама!
Так ніколі тваё не шчымела
мне сэрца.
І ружовіцца дзень.
І жыты ўжо чакаюць за хатай,
А табой за паўвека так многа
жытоў пержата!..
Ты на ложку ляжыш,
А здаецца,
што ў сонечным полі.
Мама!
Так ніколі твая не балела
мне доля.
Ты на ложку ляжыш.
І прыціхла за хатай дуброва.
Мама!
Так ніколі, як сёння,
Тваё
Не балела мне слова.

Падрыхтаваў Анатоль СЫС.

КРЫЖАВАНКА

Па гарызанталях: 5. Паэтычны псеўданім Гертруды Маркавай — аўтара зборнікаў «Вочы восені», «Пралеска», «Альфа» і інш. 6. Плоская глiністая паверхня амаль без расліннасці ў зоне пустынь і паўпустынь. 8. Горад на Магілёўшчыне, чыгуначны вузел. 9. Маток пражы, нітак (стар.). 11. Вялікая водная прастора, умоўна адасобленая частка акіяна. 13. Гара ў Грэцыі. 15. Першапачатковая назва лакаматыва, які цяпер называюць паравозам. 16. Старажытная ручная баявая зброя для кідання камянёў. 18. Сплаў медзі з волавам. 19. Квадра Месяца. 21. Адзінка даўжыні, адна дванаццатая частка фута. 22. Лесвіца на караблі. 23. Традыцыйны паркавы атракцыён. 24. Парны знак прыпынку. 25. Невялікая лугавая птушка з імклівым бегам. 29. Падобная на вавёрку невялікая жывёла, якая ўпадае ў доўгую зімовую спячку. 31. Нераствральнае ў вадзе масляністае рэчыва, якое змяшчаецца ў жывёльных і раслінных тканках. 32. Занадта худы, змарнелы чалавек (разм.). 33. Планета Сонечнай сістэмы. 34. Неглыбокае месца ў вадаёме. 36. Метрычная музычная адзінка. 38. Купалападобнае зімовае жыллё са снегу ў канадскіх эскімосаў. 39. Гарадскі пасёлак на Міншчыне. 41. Адзін з буйнейшых гарадоў у ЗША. 42. Рака ў Грузіі. 43. Плямісты, або звычайны, цюлень, які жыве ў паўночнай частцы Ціхага акіяна.

Па вертыкалях: 1. Несамаходны аўтатранспартны сродак. 2. Персанаж камедыі А. П. Чэхава «Вішнёвы сад». 3. Адміністрацыйна-тэрытарыяльная адзінка з унутраным самакіраваннем у ЗША, Аўстраліі, некаторых іншых краінах. 4. Старажытнаскандынаўскі спявак-паэт. 5. У такелажнікаў, будаўнікоў і да т. п. сігнал для падымання грузу. 7. Пастаянны прыродны вадасцёк. 8. Куча каменя. 10. Няўдача, знеслаўленне (стар.). 11. Знак паштовай аплаты. 12. Доўгія вузкія сані для язды на сабаках, аленях. 14. Змешчаныя разам некалькі вершаў аднаго аўтара. 17. Расліна, тое, што і шчырыца. 18. Шырока вядомы раён г. Нью-Йорка. 19. Вельмі дужы чалавек, асілак. 20. Насякомае з падсямейства, да якога належыць майскі жук. 26. Вымаганне буйной сумы грошай, матэрыяльных каштоўнасцяў з дапамогай пагроз, прымянення сілы. 27. Савецкі кампазітар, аўтар балетаў «Уяўны жаніх», «Юнацтва». 28. Дванаццаць штук аднародных прадметаў. 29. Баярскі, а потым княскі род у Вялікім Княстве Літоўскім і Рэчы Паспалітай у XVI—XX ст. ст. 30. Астраўная дзяржава на паўночным захадзе Ціхага акіяна. 34. Празрыстае пахкае рэчыва, якое атрымліваюць з эфірнага алею мяты. 35. Сталіца дзяржавы на захадзе Азіі. 37. Пярэдняя частка галавы чалавека. 38. Выкананне твору на музычным інструменце. 40. Метвыраб — масавы крапёжны рыштунак. 41. Чырвоны стручковы пякучы перац.

Склаў Валянцін НАЛІМАЎ.
г. Мінск.

Post Factum

Гэты дзень у гісторыі

● **1 снежня 1761 года** нарадзілася Марыя Цюсо, францужанка, якая стварыла славуты музей васковых фігур у Лондане.

● **1 снежня 1792 года** нарадзіўся Мікалай Іванавіч Лабачэўскі, вялікі рускі матэматык, стваральнік нееўклідавай геаметрыі.

● **1 снежня 1890 года** нарадзіўся Васіль Блюхер, адзін з першых пяці сталінскіх маршалаў, у далейшым — «вораг народа».

● **У гэты дзень у 1891 годзе** настаўнік фізкультуры Джэймс Нейсміт для заняткаў у памяшканнях зімой прыдумаў для сваіх выхаванцаў гульню. Прыбіўшы на процілеглых баках гімнастычнай залы карзіны, ён даў вучням футбольны мяч і растлумачыў, што яго трэба закідваць у гэтыя карзіны. Так нарадзіўся баскетбол.

● **1 снежня 1896 года** нарадзіўся Маршал Савецкага Саюза, міністр абароны СССР Георгій Канстанцінавіч Жукаў.

● **1 снежня 1913 года** на заводах Форда ўпершыню была ўведзена бесперапынная зборачная лінія: з канвеера кожныя 2 гадзіны 38 хвілін сыходзіў аўтамабіль.

● **У гэты дзень у 1922 годзе** нарадзіўся Усевалад Міхайлавіч Баброў, вялікі савецкі футбаліст і хакеіст, адзіны ў гісторыі сусветнага спорту чалавек, які выступаў на Алімпійскіх гульнях у якасці капітана футбольнай (1952 г.) і хакейнай (1956 г.) каманд.

● **У гэты дзень у 1989 годзе** адбылася экстраардынарная падзея — камуністычны лідэр Міхаіл Гарбачоў упершыню сустрэўся з папам Янам Паўлам II у Ватыкане.

Дзесьці на белым свеце

Джон Траволта прапанаваў Білу Клінтану тэрмінова ўступіць у царкву саенталогіі, бо, на яго думку, настаўленні яе заснавальніка Рона Хабарда — адзіная зброя супраць інтрыг Монікі Левінскі і тых, хто хоча выкінуць кіраўніка дзяржавы з прэзідэнцкага крэсла.

Траволта накіраваў Клінтану бандэроль з літаратурай па саенталогіі, паабяцаў арганізаваць сустрэчу з кіраўніцтвам царквы і намякнуў, што ведае спосаб, як вызваліць прэзідэнта ад празмернай цягі да сексу з супрацоўніцамі. Клінтан пакуль нічога не адказаў свайму добразычліўцу, але ходзяць чуткі, што ў вольны ад работы час ён усё ж штудзіруе Хабарда.

І так бывае

Калі маленькі сын жыхаркі індыйскага горада Шандыгар зайшоў на кухню і паведаміў ёй, што ў гасцінай сядзіць тыгр, тая не надала словам малога ніякага значэння, вырашыўшы, што па тэлевізару дэманструюць які-небудзь дакументальны фільм пра дзікіх звяроў.

Аднак па «скрыньцы» ішла чарговая «мыльная опера», якую з асалодай глядзеў самы сапраўдны леапард, забраўшыся ў дом праз акно. Зазірнуўшы ў пакой, жанчына жахнулася, схапіла сына, які як ні ў чым не бывала глядзеў кіно побач з вялікай кошкай, што скруцілася ў крэсле, і выбегла на вуліцу.

Леапард жа пасля прагляду тэлепраграм прытаміўся і захроп у гаспадарскім ложку. Ветэрынары, якія тэрмінова прыбылі на месца здарэння з Дэлійскага заапарка, зрабілі зверу снатворны ўкол і пасадзілі яго ў клетку, адкуль чатырохногі аматар тэлебачання, які належыць, дарэчы, да вельмі рэдкага віду, уцёк.

Можа быць...

Прафесар Канберскага універсітэта Сціў Фолінг сцвярджае, што калі Сонца поўнасцю выпрацуе сваё ядзернае паліва, яно ўзарвецца, што прывядзе да гібелі жыцця на Зямлі.

Зараз ядро Сонца распалена да 15 мільёнаў градусаў і тэмпература пастаянна павышаецца. І калі яна дасягне прыблізна 100 мільёнаў, адбудзецца гіганцкі выбух. Загіне ўсё — моры, акіяны, атмасфера. Ад нашай блакітнай планеты ўцалее толькі яе ядро, якое складаецца з нікелю і жалеза. Сонца ж застанецца мёртвай планетай, так званым белым карлікам.

Падставай для такіх сцвярджэнняў паслужылі даследаванні, праведзеныя над планетай ДжыДзі 356, аддаленай ад Зямлі на 65 мільёнаў светлавых гадоў. Па сваёй будове яна як дзве кроплі вады падобная на Сонца. Праўда, вучоныя далі нам на жыццё яшчэ 4,5 мільярда гадоў. А можа, нас проста заспакойваюць і Сонца ўзарвецца значна раней?

А яшчэ быў выпадак

Два злодзеі на пенсіі вырашылі абчысціць кватэру. Забраўшыся ў апартаменты фешэнебельнага атэля ў Сіднеі (Аўстралія), 70-гадовыя прафесіяналы беспамылкова вызначылі, дзе што ляжыць, і бліскуча абчысцілі гаспадарскія скрынкі.

Аднак уцячы ім усё ж не ўдалося, і ўпершыню за сваё працяглае «зладзейскае» жыццё напарнікі трапілі за краты. Падвёў іх узрост. Падслепаваты Том Грын, які арудаваў непасрэдна ў апартаментах, выпадкова націснуў на сігнальную кнопку на сцяне. А Сціў Драй, што стаяў на варце, не пачуў крокаў аховы — адпраўляючыся на справу, ён забыў дома слыхавы апарат.

Кур'ёзы

Калі прыгажун Эндру Батчэр трапіў на 6 гадоў у турму за махлярства, яго жонка Грэйсі ўладкавалася на працу медсястрой у бальніцу турмы Літлхей у Пітэрсборы, дзе адбываў тэрмін Эндру.

Яна прыступіла да работы пад сваім дзявочым прозвішчам, так што ніхто не здагадваўся аб сапраўдных мэтах яе з'яўлення ў бальніцы. Грэйсі ўдалося паслаць вестку Эндру, і ён рэгулярна наведваўся да яе ў працэдурны кабінет быццам за ўрачэбнай дапамогай. Зразумелая справа, што ў час кароткіх спатканняў разлучаныя муж і жонка аддаваліся бурным ласкам.

Але неўзабаве ім стала не хапаць кароткіх сустрэч. Тады Грэйсі... выкрала мужа з турмы. Яна схавала яго ў сваёй машыне, якая стаяла побач з выхадам з бальнічнага корпуса, і правезла праз пасты аховы, якая ведала маладую сімпатычную медсястру і не правярала яе аўтамабіль.

Уцекачоў злавілі толькі праз тры месяцы на другім канцы Вялікабрытаніі — у Эдзінбургу. Эндру вярнулі за краты дасседжваць свой тэрмін, а ў адносінах Грэйсі суддзі абмежаваліся месяцам турмы і штрафам у 500 фунтаў за арганізацыю ўцёкаў зняволенага.

УСХОДНІ ГАРАСКОП

РАКІ ПАЎЗУЦЬ ТОЛЬКІ НАПЕРАД

КАЗЯРОГ дасягне ўзлёту ў кар'еры і скарыстае перавагі, якія падораць яму планеты. Індыйскі астролаг Джагджыт Упал даведаўся з кнігі зорак, што вам трэба стаць уладальнікам значных сродкаў, з дапамогай якіх можна будзе пачаць амбіцыйны дзелавы праект.

У **ВАДАЛЕЯЎ** з'явяцца ўсе падставы адсвяткаваць поспехі ў бізнесе, якіх вы даб'яцеся ў самым пачатку снежня. У чацвер вам трэба будзе пакінуць убаку ўрачыстасці і падпісаць новы кантракт. Не выключана, што ў выніку яго выканання можна будзе поўнасцю змяніць стыль жыцця — у лепшы бок, зразумела.

РЫБЫ змогуць дазволіць сабе крыху расслабіцца. Спакойна адпраўляйцеся адпачываць, займайцеся спортам і асабістымі справамі. Зрабіце перапынак у рабоце. Усходныя мудрацы раяць вам не сумаваць і не даваць волю пачуццям.

АВЕНЫ застануцца пестунамі поспеху, які будзе спадарожнічаць вам увесь наступны тыдзень. Аўторак і субота стануць шчаслівымі днямі, асабліва для бізнесменаў. Дзяржслужачыя атрымаюць выгадную прапанову аб пераходзе на новую работу, і астролаг раіць не марудзіць і згаджацца. Маладажоны могуць адпраўляцца ў падарожжа, а ў адзінокіх Авенаў наперадзе сустрэча з чалавекам, які адыграе ў іх жыцці не апошнюю ролю.

У **ЦЯЛЬЦОЎ** у канцы тыдня вясёлая ўрачыстасць, а яго нагодай стане атрыманне даволі буйной сумы. Але планеты не рэкамендуюць вельмі доўга весяліцца. Хутчэй укладвайце грошы ў бізнес. Хутка вам прыйдзецца вырашаць важныя фінансавыя пытанні, якія могуць паўплываць на стан вашых спраў. Сачыце за здароўем.

БЛІЗНЯТЫ пакуль яшчэ карыстаюцца заступніцтвам планет, але хутка перыяд можа закончыцца. Пакуль не позна, вырашайце свае дзелавыя і асабістыя праблемы. Прыкладзіце намаганні, вы справіцеся з імі паспяхова. Не будуйце вельмі вялікіх планаў на будучыню. Жывіце сённяшнім днём, які падорыць вам многа добрага.

РАК не будзе паўзці назад, а планамерна рухацца да дасягнення сваіх мэтаў. Вы палепшыце свае фінансавыя пазіцыі дзякуючы адной дзелавой аперацыі. Яе лепш за ўсё ажыццявіць у аўторак або сераду. Не бойцеся рызыкі, якая, аднак, павінна быць разумнай. Падрыхтуйцеся загадзя, да непрыемнасцяў у сям'і, якіх, на жаль, вам не пазбегнуць.

ІЛЬВЫ пераканаюцца, што ўдача не заўсёды спадарожнічае іх фінансавым справам. Астролаг разгледзеў трэшчыну ў маналіце вашага дабрабыту, які крыху пахіснецца. Але не ўпадайце ў паніку — гэта толькі часовая з'ява. Калі дзейнічаць з розумам, то ў далейшым атрымаеце добрыя дывідэнды.

ДЗЕВА зможа дабівацца цудоўных вынікаў, прыкладаючы да гэтага мінімум намаганняў. У вас наступае цудоўны перыяд, калі планеты поўнасцю на вашым баку і гатовы зрабіць усё, каб нішто не пахіснула вашых фінансавых пазіцый.

ШАЛІ могуць чакаць перамен на рабоце. Вы акажацеся ў стане адплаціць сваім нядобразычліўцам на службе і пазбавіцца ад непрыемнасцяў з іх боку. Пазбягайце рэзкіх перамен у жыцці і ў дзелавых справах. Не спяшайцеся кіравацца парадамі навакольных. Яны акажуцца не заўсёды правільнымі. Устрымайцеся ад пачатку чарговага праекта, нават калі яго выкананне абяцае добрыя даходы.

СКАРПІЁНЫ знойдуць агульную мову з уплывовай персонай, якая акажа важную дапамогу ў рэалізацыі вашых планаў і пачынанняў. Дзякуючы гэтай падтрымцы вам будзе спадарожнічаць поспех на працягу не толькі гэтага тыдня, але і ўсяго месяца. У вас з'явіцца мноства заманлівых прапаноў, але мяняць месца работы прама цяпер астролаг не раіць.

СТРАЛЬЦЫ будуць поўнасцю задаволены плаўным ходам усіх сваіх спраў. Астролаг гарантуе поспех у фінансавых аперацыях, даходы ад якіх раяць неадкладна пускаць у дзелавы абарот. Не пагарджайце дапамогай дасведчаных людзей. Юныя Стральцы завершаць вучобу і паступяць на прэстыжную работу. Справы не перашкодзяць рамантычным прыгодам.

Леанід КОТАЎ.
(ІТАР-ТАСС),
г. Дэлі.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

Рэгістрацыйны нумар 1.

НАШ АДРАС: Рэдакцыя газеты «Звязда», вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, 220013, гор. Мінск.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйнага — 68-27-41, крымінальнай хронікі, сакратарыята — 32-38-02, эканомікі — 32-31-21, палітыкі — 68-28-69, 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Магілёве — 31-13-75, Паставах — 26-562; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-04-52, 32-31-98.
***ФАКС:** 68-27-79. **E-mail:** daily@zwyazda.belpak.minsk.by* **«ДЛЯ ВАС»** — 32-44-12.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку», Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 100.989. Індэкс 63850.
Зак. № 6928.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12